Ազգ

AZG
armenian newspaper

Հոկտեմբեր 14
1992
Չորեքշաբթի

օրաթերթ
Բ տարի, թիվ 108 (200)
գինը 2 ռ.

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

դասիչ 69149

հեռ. 581841, ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPIRI SU

Կահիրեի երկրաշարժ. 600 սպանված, 10000 վիրավոր

Երեկ հրապարակվեցին նախորդ օրը Եգիպտոսի մայրաքաղաքում տեղի ունեցած երկրաշարժի զոհերի մասին նախնական տվյալները՝ առնվազն 600 սպանված եւ 10000 վիրավոր: Շուրջ 60 վայրկյան տեւած երկրաշարժը, որ համարվում է ամենաուժգինը Եգիպտոսի պատմության մեջ, ցնցել էր հատկապես Կահիրեի կենտրոնը, որտեղ առնվազն 116 շենք փլվել է կամ վնասվել: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվել է մայրաքաղաքից 35 կմ հեռավորության վրա, հարավարեւմտյան շրջանում, նշանավոր Սֆինքսից եւ բուրգերից միայն 5 կմ հեռու: Բարեբախտաբար, պատմական այդ հուշարձանները չեն վնասվել, սակայն այլ հուշարձաններ զգալի վնասներ են կրել: Կահիրեի արվարձաններից Հելիոպոլիսում 14 հարկանի մի շենք ամբողջովին կործանվել է: Կահիրեի միլիոնավոր բնակիչներ երեկ անցկացրին դրսում, վախենալով նոր ցնցումներից: Այդպիսի 3 ցնցումներ նվազ ուժգնությամբ պատահել էին նախորդ գիշեր: ■

Ֆրիդրիխ Բաուեր. «Ռազմական գործողությունները պետք է դադարեցվեն առանց նախապայմանների»

Հոկտեմբերի 13-ին վարչապետ Խոսրով Հարությունյանն ընդունեց Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ Հայաստանի Հանրապետությունում Ավստրիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ֆրիդրիխ Բաուերին: Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունը, կողմերը ծանոթացան հայ-ադրբեջանական հակամարտության եւ շրջանում խաղաղություն վերահաստատելու վերաբերյալ միմյանց դիրքորոշումներին ու մոտեցումներին: Դեսպանն ասաց, որ ի տարբերություն Հայաստանի այն կողմնորոշման, որ հարկ է սկզբում զինադադար հաստատել եւ ապա խաղաղ բանակցությունների միջոցով ձգտել քաղաքական հանգուցալուծման, Ադրբեջանը հակված է հրադադարը դիտել իբրեւ հիմնահարցի կարգավորման հետեւություն: Նա ավելացրեց, որ համամիտ է խնդրի կարգավորման հայկական տեսակետին՝ ռազմական գործողությունների դադարեցում առանց նախնական պայմանների ու պահանջների:

Այնուհետեւ նա նշեց, թե ԵԱՀԽ-ը հաջողության չհասավ Հարավսլավիայում, եւ պատրանք է, թե հաջողություն կունենար Անդրկովկասում: *«Մենք լիովին պաշտպանում ենք զինադադարի գաղափարը եւ կողմնակից ենք, որ ՄԱԿ-ը դիտորդներ ուղարկի շրջան»*, ասաց դեսպանը:

Անդրադառնալով Հայաստան-Ավստրիա հարաբերություններին, պրն. Բաուերն ասաց, թե Ավստրիայում շատ լավ գիտեն հայ ժողովրդին, քաջածանոթ են ավստրիահայ գաղութի եւ, հատկապես, մխիթարյանների գործունեությանը, սակայն գրեթե ոչինչ չգիտեն հայկական պետության մասին: *«Մենք պետք է աշխատենք, որպեսզի մի կողմից ընդլայնվեն մեր ժողովուրդների միջեւ առկա մշակութային կապերը, մյուս կողմից տնտեսական համագործակցություն սկսվի երկու երկրների միջեւ: Ես կառաջարկեմ, որ Հայաստան ուղարկվի տնտեսական պատվիրակություն՝ երկարատեւ ներդրումների եւ տնտեսական կապերի հնարավորություններն ուսումնասիրելու»*, ասաց դեսպանը: ■

Սադարակում քննարկվեց երկաթգծի բացման հարցը

Այսօր Իրանի Ջուլֆա քաղաքում հայ-ադրբեջանա-իրանական բանակցություններ

Հոկտեմբերի 12-ին Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետության Սադարակ գյուղում վերսկսվեցին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի կառավարական պատվիրակությունների բանակցությունները, որոնք դադարեցվել էին անցած շաբաթ, երբ ադրբեջանական տարածքում ընթացող հանդիպման ժամանակ կրակահերթեր են հնչել: Ինչպես «ԻՖ»-ի թղթակցին հայտնել են ՀՀ ԳԽ մամուլի կենտրոնում, այդպես էլ չի հաջողվել պարզել այդ դեպքի պատճառները: Երկուշաբթի օրվա բանակցություններում քննարկվել են Մեղրի-Նախիջեւան եւ Աղստաֆա-Իջեւան հատվածներում բեռնատար գնացքների երթեւեկության եւ Հայաստանի ու Նախիջեւանի գազի ու էներգամատակարարման վերականգնումը:

Պատվիրակությունները պայմանավորվեցին հաջորդ հանդիպումն անցկացնել Հայաստանի տարածքում՝ Մեղրիում: Նախատեսվում է, որ այդ հանդիպմանը բացի այդ շրջանի ղեկավարներից կմասնակցեն նաեւ Օրդուբադի եւ Զանգելանի շրջանների, պաշտպանության նախարարությունների եւ երկաթգծերի ղեկավարները:

Միեւնույն ժամանակ՝ հոկտեմբերի 14-ին իրանյան Ջուլֆայում տեղի կունենա հայ-ադրբեջանա-իրանական բանակցությունների հերթական փուլը, որտեղ կդրվի այդ երկրները կապող երկաթգծի հարցը: ■

Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններից հակասական տեղեկություններ

Վկայակոչելով Հայաստանի պաշտպանության նախարարությանը, «Սնարք» գործակալությունը տեղեկացնում է, որ երեկ առավոտյան Նախիջեւանի տարածքից հերթական անգամ գնդակոծվել է Եղեգնաձորի շրջանի Խաչիկ գյուղը: Հայ-ադրբեջանական սահմանի մնացած տեղամասերում իրավիճակը համեմատաբար հանգիստ է եղել: Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունը հայտնում է նաեւ, որ իրավիճակը հանգիստ է եղել նաեւ հոկտեմբերի լույս 13-ի գիշերը: Այստեղ գտնվող ռուսաստանյան դիտորդները գրանցել են միայն Տաուշի, Եղեգնաձորի եւ Կրասնոսելսկի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերի հատուկենտ գնդակոծումներ, այն էլ հիմնականում հրաձգային զենքից: Հայաստանի տարածքից պատասխան կրակ չի բացվել: Մինչդեռ, ինչպես վկայակոչելով Գորիսի շրջանային խորհրդից ստացված տեղեկությունները, հաղորդում է «Նոյյան տապան» գործակալությունը, հոկտեմբերի լույս 13-ի գիշերը Գորիսի շրջանի Կոռնիձոր գյուղի վրա զգվել են գնդիկավոր ռումբեր: Կան զգալի ավերածություններ: Տուժածներ չկան: Նույն գիշեր «Գրադ» կայանքներից եւ հաուբիցներից հրետակոծվել են շրջանի Տեղ, Խնձորեսկ, Խնածախ եւ Կոռնիձոր գյուղերը: Ինչպես հայտնում են Կրասնոսելսկի շրջանի պարետատնից, երեկ առավոտյան Ադրբեջանի Գետաբեկի շրջանի տարածքից գնդացիրներից եւ ավտոմատներից գնդակոծվել է Վահան գյուղը: Երեկ առավոտյան 100 միլիմետրանոց թնդանոթներից եւ մարտական տեխնիկայից հրետակոծվել է Եղեգնաձորի շրջանի Խաչիկ գյուղը: Մեկ մարդ վիրավորվել է: ■

Երեւանը հերքում է Ղազիեւի հայտարարությունը

Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունը հերքել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Ռահիմ Ղազիեւի այն հայտարարությունը, համաձայն որի Հայաստանի իշխանությունները Ադրբեջանի սահմանի մոտ տեղադրում են հզոր ծայնափողեր, որոնք պետք է հրետակոծությունների պատրանք ստեղծեն: Այդ ձայնափողերի գոյությունը, ըստ ադրբեջանական նախարարի, արձանագրել են Ադրբեջանում գտնվող Ռուսաստանի ռազմական դիտորդները:

Ինչպես հայտնել է Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական կենտրոնի ղեկավար Գեղամ Հարությունյանը, Ղազիեւի հայտարարությունը *«պարզապես անհեթեթություն է»*: Ըստ նրա, Հայաստանում գտնվող ռուսաստանյան ռազմական դիտորդները Ադրբեջանում գտնվող իրենց գործընկերներից այդպիսի տվյալներ չեն ստացել: ■

Անգոլան նոր պատերազմի շեմի՞ն

Լուանդայում նախկին հակակառավարական Ունիտա շարժման ղեկավարությունն սպառնաց Անգոլան դարձյալ նետել նորից պատերազմի գիրկը, եթե հրապարակվեն վերջերս տեղի ունեցած ընտրությունների արդյունքները, որոնք հայտնապես առավելությունը տալիս են իշխող NPLA կուսակցությանը, եւ որոնք ընդդիմադիրների կարծիքով կեղծված են համարվում: Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետության արտգործնախարար Պիկ Բոտան երեկ շտապեց Անգոլա, այնտեղ նոր պատերազմի առաջն առնելու մտադրությամբ: Նա հանդիպեց Ունիտայի ղեկավարին՝ գեներալ Սավիմբիին: ■

Վերջին առիթ «Կարմիր կխմերներ»ին

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը երեկ որոշեց վերջին առիթը տալ «Կարմիր կխմերներ»ին, որ զինաթափվեն եւ մասնակցեն Կամբոջայի խորհրդարանական ընտրություններին: Անվտանգության խորհրդի որոշումը պահանջում է առաջիկա մայիսին անպայման անցկացնել այդ ընտրությունները: ■

Ոստիկանապետն ամբաստանության տակ

Մ. Նահանգների արդարադատության նախարարությունը ներկայիս ներքին ուժերի դաշնակցային ոստիկանության (FBI) տնօրեն Սեշընզի ու նրա կնոջ գործը, պաշտոնական դիրքի չարաշահման համար: Ոստիկանապետն ամբաստանվում է պետական ավտոմեքենաներն ու օդանավերն անձնական նպատակով օգտագործելու համար: ■

Նոբելյան բժշկության մրցանակը երկու ամերիկացիների

Ստոկհոլմում հայտարարվեցին Նոբելյան մրցանակի դափնեկիրների անունները բժշկության բնագավառում: Շուրջ 100 հազար դոլարի պարգեւին այս տարի արժանացան ամերիկացի երկու կենսաքիմիկոսներ՝ Էդվին Քրեբսը (74 տարեկան) եւ Էդմոնդ Ֆիշերը (72): Նրանք հայտնաբերել են այն հիմնական գործընթացը, որով ֆիզիկական տարբեր նյութեր ներգործում են մարդկային բջիջների վրա՝ առաջացնելով քաղցկեղ եւ մերժելով տարբեր օրգանների պատվաստումը: Երկու գիտնականներն աշխատում են Վաշինգտոնի համալսարանում: Նրանք հարցի ուսումնասիրությունը ձեռնարկել էին մոտ 40 տարի առաջ: ■

Գորբաչովին թույլ է տրվել մեկնել ԳՖՀ

Սահմանադրական դատարանը հնարավոր համարեց լսել Գորբաչովին որպես վկա, ինչպես նրա արտասահմանյան «մարդասիրական բնույթի» այցելությունից առաջ, այնպես էլ հետո, հոկտեմբերի 13-ին հայտնեց ՍԴ-ի նախագահ Վալերի Զորկինը: Միխայիլ Գորբաչովը ԳՖՀ է հրավիրվել հայտնի հասարակական-քաղաքական գործիչ, նախկին կանցլեր Վիլլի Բրանդտի հուղարկավորությանը մասնակցելու համար: ՍԴ-ի նախագահը հայտնեց, որ երեքշաբթի օրը իրեն է դիմել Բորիս Ելցինը Գորբաչովի՝ ԳՖՀ հրավիրված լինելու կապակցությամբ: Զորկինի խոսքերով, Սահմանադրական դատարանը այնուամենայնիվ չի հրաժարվում Գորբաչովին դատարան կանչելու որոշումից: ■

Ջեկ Մարեսկա. Վեց երկրներ պատրաստ են դիտորդներ ուղարկել հակամարտության շրջան

Երեւանում է գտնվում նախագահ Բուշի հատուկ բանագնաց Ջեկ Մարեսկան: Երեկ նրան ընդունեց հանրապետության վարչապետ Խոսրով Հարությունյանը:

Իր մտահոգությունը հայտնելով շրջանում ռազմական գործողությունների ծավալման կապակցությամբ նախագահի բանագնացը հայտնեց իրավիճակը մեղմելու ուղղությամբ միջնորդական քայլեր անելու իր երկրի պատրաստակամությունը: Նա մասնավորապես շեշտեց, որ անհրաժեշտ է, որ Ռուսաստանի Դաշնությունն իր խաղաղարար գործողությունները համաձայնեցնի միջազգային հանրության հետ եւ գործի մյուս երկրների ու կազմակերպությունների հետ փոխկապակցված եւ ներդաշնակ: Շոշափելով դիտորդների հարցը, պրն. Մարեսկան ասաց, թե ներկայումս հակամարտության գոտի պատրաստ են դիտորդներ ուղարկել առնվազն վեց երկրներ՝ Միացյալ Նահանգները, Գերմանիան, Նիդեռլանդները, Լեհաստանը, Բուլղարիան, Հունգարիան:

ԱՄՆ-ի նախագահի բանագնացն այնուհետեւ հետաքրքրվեց՝ իրագործվու՞մ է արդյոք երկաթուղու աշխատանքի վերսկսման վերաբերյալ Հայաստան-Ադրբեջան համաձայնագիրը: Վարչապետի բացասական պատասխանին ի լրումն զրույցին ներկա Հայաստանում ԱՄՆ-ի ժամանակավոր հավատարմատար Թոմ Փրայսն ասաց, թե սա արդեն երկաթուղու վերաբացման պայմանավորվածությունների հերթական խախտումն է Ադրբեջանի կողմից: Վարչապետը նշեց բազում պայմանավորվածությունների հերթական խախտումը:

Նույն օրը պրն. Մարեսկային ընդունեց Հայաստանի Հանրապետության արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը: Հանդիպման ընթացքում բանագնացը նշեց, որ ինքը նպատակ ունի փակուղու առաջ կանգնած Հռոմի բանակցություններին նոր լիցք հաղորդել եւ վերանայել դրանց խոչընդոտող հիմնական պահանջները: Նա նաեւ հույս հայտնեց, թե ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը հանդես կգա ԵԱՀԽ-ին նոր լիազորություններ ընձեռելու առաջարկությամբ:

Երեկոյան Բուշի բանագնացին ընդունեց հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: ■

Արեւմուտքը թերահավատ ԱՊՀ ապագայի նկատմամբ

«Ազատություն» ռադիոկայանը ընդհանրացնելով արեւմտյան մամուլի տեսակետները Բիշքեկի գագաթաժողովի եւ ԱՊՀ ապագայի վերաբերյալ, գնահատում է այն իբրեւ *«հուսախաբություն բոլոր ազգայնականների հետեւողականորեն մեռնող ընթացք»*: ■

digitised by A.R.A.R.@

Էդ. Սիմոնյանց. «Հայաստանի ռազմական դոկտրինան պաշտպանական է»

ԱՊՀ երջանակներում անցկացվող ռազմաքաղաքական խորհրդակցություններում ու հանդիպումներում մեր հանրապետությունը ներկայացնում է Հայաստանի նախագահի ազգային անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդականի առաջին տեղակալ Էդուարդ Սիմոնյանցը: Բիշքեկի գագաթաժողովում նույնպես քննարկվեցին եւ ընդունվեցին ռազմառազմավարական նշանակություն ունեցող փաստաթղթեր: Դրանց հետ առնչվող հարցերի մասին էլ որոշեցինք զրուցել պրն. Սիմոնյանցի հետ:

– Պրն Սիմոնյանց, ռազմառազմավարական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի լուսաբանումը միշտ էլ դուրս է մնում մամուլի եւ այլ լրատվության միջոցների լայն լուսաբանումից: Բիշքեկում կնքված ռազմական համաձայնագրերից որո՞նք էին առավել կարեւորները:

– Նախ նշեմ, որ ի տարբերություն քաղաքական գործիչների, զինվորականներն ավելի հեշտ են կարողանում համաձայնության գալ եւ համագործակցել: Դա ապացուցվեց նաեւ այս հանդիպմանը:

Միաժամանակ ընդունվեց ռազմական պաշտպանության մեկնակետը: Այդ փաստաթուղթն ամբողջական պատկերացում է տալիս, թե պաշտպանության նախարարությունները ինչ նպատակներ ու խնդիրներ ունեն եւ դրանց իրականացման ինչպիսի ուղիներ են տեսնում: Սակայն տեղի ունեցավ մի հետաքրքիր փոփոխություն: Երբ փաստաթղթի նախապատրաստական փուլում նշվում էր, թե այն կստորագրեն միայն կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիրն ընդունած պետությունները, ապա վերջնական տարբերակում այն ստորագրեցին նաեւ այդ պայմանագիրը չկնքած երկրների ներկայացուցիչները: Դա ցույց է տալիս, որ նրանք նույնպես ընդունում են հարցի ճշմարտացիությունը եւ սկզբունքային մեկնակետը:

– Իսկ ի՞նչ իրավաբանական ուժ ունի այդ փաստաթուղթը:

– Ոչ մի իրավաբանական հիմք չունի, որի հիման վրա կարողանանք իրականացնել միացյալ ռազմական դոկտրինան: Դա գաղափարական, քաղաքական համաձայնագիր է, որը ցույց է տալիս ռազմական շինարարության մեջ հայացքների միասնությունը: Փաստաթուղթը նաեւ ուղեցույց է ազգային ռազմական դոկտրինաների մշակման համար: Դա շատ կարեւոր է նաեւ այն իմաստով, որ մենք տեղեկանում ենք, թե ինչպես են մտածում մեր հարեւանները: Մի այլ համաձայնագիր է ստորագրվել ԱՊՀ արտաքին սահմանների պաշտպանության մասին: Դրանով հստակեցվում են ԱՊՀ անդամ երկրների իրավունքներն ու պարտավորությունները, կապված ԱՊՀ շահերի հետ:

– Ըստ այդ փաստաթղթի, ինչպե՞ս են պաշտպանվելու Հայաստանի սահմանները:

– Երբ խոսենք Ադրբեջանի եւ Վրաստանի սահմանների մասին, ապա դրանք համարվում են ԱՊՀ ոչ սահմանակից պետություններ այնքան ժամանակ, քանի դեռ չեն վավերացրել կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիրը: Թեեւ մինչեւ հիմա չի էլ գիտակցվում, որ Ադրբեջանի հյուսիսային սահմանները նաեւ ԱՊՀ սահմաններն են: Իսկ հայ-ադրբեջանական սահման դիտորդներ ուղարկելու հարցը մտել է փակուղի: Եւ դիտորդների բացակայությունն էլ նպաստում է, որ կրակը չդադարի: Այսինքն, չկա օբյեկտիվ վերահսկում սահմանի ողջ երկայնքով:

– Իսկ ի՞նչ հեռանկար կա, որ բացի Ռուսաստանից, մյուս հանրապետությունները դիտորդներ կուղարկեն: Չէ՞ որ այդ հարցը դեռ պետք է հաստատեն այդ հանրապետությունների խորհրդարանները:

– Դժվարություններ կան, բայց Բիշքեկում ունեցած հանդիպումների ընթացքում այդ երկրների ղեկավարները խոստացան, որ մոտ ժամանակներս հարցը կլուծվի, եւ դիտորներ կուղարկվեն:

– Մեր կողմից քանի՞ տոկոսով է երաշխավորվում այդ դիտորդների անվտանգությունը:

– Մենք տալիս ենք 100 տոկոսանոց անվտանգության երաշխիք, բայց չենք կարող երաշխավորել հակառակ կողմից ձեռնարկվող գործողությունների համար: Դա իրոք բարդ հարց է, եւ ռիսկի որոշակի բաժին կա, բայց գիտակցվում է նաեւ, որ այդ հակամարտությունը ԱՊՀ խնդիրն է, եւ ինչպես Ուզբեկստանի նախագահ Քարիմովն ասաց, երբ ժամանակին դիտորդներ ու խաղաղարար ուժեր ուղարկվեին Ղարաբաղ, այսօր չէր լինի ոչ միայն հայ-ադրբեջանական լայնածավալ հակամարտությունը, այլեւ Տաջիկստանը:

– Իսկ Ղարաբաղի հարցը քննարկվե՞ց:

– Ոչ: Դրա կարիքը չկար, որովհետեւ երբ անգամ ինչ-որ փաստաթուղթ ընդունվեր, այն ոչինչ չէր տա: Նախ պետք է կատարվեն մինչեւ այժմ ընդունված փաստաթղթերը:

– Դուք մեկ տարուց ավելի է զբաղվում եք անվտանգության եւ ռազմաքաղաքական հարցերով: Ո՞րն է Հայաստանի ռազմական դոկտրինան իր հարեւան պետությունների նկատմամբ:

– Ռազմական դոկտրինայի մասին կարելի է խոսել, երբ այն հաստատվի եւ ընդունվի Գերագույն խորհրդի կողմից: Այդ հարցը դեռ ԳԽ չի մտցվել: Այդ մեկնակետը մշակվում է, բայց որպես փաստաթուղթ, որը գոնե որոշ ժամանակահատվածի համար կարտացոլի Հայաստանի քաղաքականությունը իր հարեւանների նկատմամբ, առայժմ չկա: Կան այն դրույթները, որոնք ընկած են դոկտրինայի հիմքում: Նախ, մեր դոկտրինան չունի հարձակողական բնույթ, այն պաշտպանական է եւ ներառվում է խելացի բավարարվածության սկզբունքի մեջ:

– Կարելի՞ է ասել, թե քանի դեռ Գերագույն խորհուրդը չի հաստատել այն, մենք հստակ ռազմական դոկտրինա չունենք:

– Կարող եմ ասել, որ մենք չունենք խորհրդարանի կողմից ընդունված հստակ ռազմական դոկտրինա: Դրա հիմնական դրույթներն այսօր փաստացի իրագործվում են: Ասել, թե մենք չունենք ոչ մի սկզբունք կամ հիմնարար որոշումներ, կապված ռազմական քաղաքականության հետ, ճիշտ չէր լինի:

– Իսկ հնարավո՞ր է, որ Հայաստանը մտնի ՆԱՏՕ-ի կամ այլ ռազմական դաշինքի մեջ:

– Սկզբունքորեն դա շատ քիչ հավանական է: Ավելի շուտ, Հայաստանը կմտնի կոլեկտիվ անվտանգության համակարգ: Նա կարող է լինել ԱՊՀ երջանակներում կամ երջանային կոլեկտիվ անվտանգության համակարգի անդամ: Դեպքերի ընթացքը ցույց է տալիս, որ դա կլինի եւրոպական կամ ԱՊՀ անվտանգության համակարգ: Հայաստանի մասնակցությունը ոչ միայն չի բացառվում, այլեւ պարզ երեւում է, որ այդ մասնակցությունը կկրի դաշինքի ձեւ:

– Իսկ արդեն կնքված կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիրն իրականացնելու համար ի՞նչ կոնկրետ մեխանիզմներ են մշակվում:

– Մինչ մեխանիզմների մասին խոսելն ասեմ, որ կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրի ընդունումն առաջին քայլն էր: Երկրորդ քայլը Բիշքեկում կնքված ռազմական անվտանգության մեկնակետի ընդունումն էր: Ինձ թվում է, ԱՊՀ երկրների նախագահների հաջորդ հանդիպման ընթացքում կքննարկվի նաեւ մեխանիզմների հարցը: Նոր մեխանիզմներ հորինելու հարկ չկա: Կան Վարշավայի պայմանագրի երկրների կամ ՆԱՏՕ-ի ընդունած մեխանիզմները: Դրանք պետք է համարեցվեն ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության պայմաններին: Այդ որոշման հիմքում պետք է դրվեն արտաքին սահմանների, օդային տարածքների պաշտպանության, երջանում խաղաղության ամրապնդման հարցերը: Այնուհետեւ հակամարտությունների կանխարգելման եւ խաղաղարար ուժերի ուղարկման հարցերը պետք է նախօրոք հստակեցվեն: Այդ մեխանիզմներն այսօր չկան, բայց այդ ուղղությամբ աշխատանք տարվում է:

– Չե՞ք կարծում, որ մինչեւ այդ մեխանիզմներն ստեղծվեն, արդեն շատ բան կորցրած կլինենք եւ քաղաքական ու ռազմական առումներով դժվար կլինի կարգավորել իրավիճակը:

– Ես համամիտ եմ ձեզ հետ: Հարցը շատ լուրջ է եւ օրինական: Անկասկած, որքան շուտ ունենանք գործուն մեխանիզմ, այնքան արագ կլուծվեն մի շարք հարցեր: Բայց իրականությունն այն է, որ կան տարբեր ձգտումներ ունեցող ուժեր, եւ այս ժամանակահատվածում ձեռնտու է փուլային անցումը: Մեր կողմից ամեն ինչ արվում է, որպեսզի այդ համակարգը բոլորից անցնի գործի:

Հարցազրույցը վարեց
ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

Սեփական դրամ մտցնելն առայժմ վաղ է

ասում է ՀՀ բանկի փոխնախագահի Հենդել Ստեփանյանը

Ինչպես արդեն հաղորդել էինք, Բիշքեկում կնքված համաձայնագրերի թվում էր նաեւ միասնական ռուբլու գոտու եւ այդ գոտում համաձայնեցված ֆինանսավարկային քաղաքականություն իրականացնելու մասին համաձայնագիրը: Համաձայնագրի պատրաստման եւ քննարկման աշխատանքներին Հայաստանից մասնակցում էր ՀՀ բանկի նախագահի առաջին տեղակալ Հենդել Ստեփանյանը: Ինչ է տալիս այդ համաձայնագիրը Հայաստանին: Այս հարցով էլ դիմեցինք պրն. Ստեփանյանին:

– Այն տալիս է հաշվարկների իրականացման որոշակի հնարավորություն: Դրան նպաստում է նաեւ ռուբլու գոտում գտնվող բոլոր հանրապետությունների հետ միջպետական պայմանագրերի կնքումը, որը հնարավորություն է ընձեռում մինչեւ հիմնական համաձայնագրի կատարումը, կարգավորել հաշվարկային իրականացման համակարգը: Այդ պայմանագրերում նշվում են հաշվարկների կազմակերպման բնագավառներում կողմերի պատասխանատվության եւ որոշակի ժամկետներում հաշվարկների վերջնական իրականացման հարցերը: Եվ քանի որ դրա հետ առնչվում է նաեւ փոստային համակարգը, մենք պայմանագրեր կնքեցինք նաեւ փոստային ծառայությունների հետ, որպեսզի նրանք արագ ապահովեն բանկային համակարգի աշխատանքը: Ի դեպ, որոշվեց, որ այդ համաձայնագրի իրականացման համար պետք է ստեղծել միջպետական բանկ: Նշվեցին բանկերի զարգացման հեռանկարային փուլերը. առաջին՝ հաշվարկների կազմակերպում եւ երկրորդ՝ դրանից բխող դրամավարկային հարաբերություններ:

– Ի՞նչ դրական ու բացասական կողմեր ունի այդ համաձայնագիրը:

– Դրականն այն է, որ բոլոր հանրապետություններն իրենց ժողովրդական տնտեսության առողջացման համար պարտավոր են կարգավորել դրամային հարաբերությունները եւ ժամանակի որոշակի հատվածում կրում են պատասխանատվություն:

Բացասական կողմն այն է, որ որոշակի կախվածություն կա հանրապետությունների միջեւ: Այդ համակարգը կարգավորման եւ մշակման անհրաժեշտություն ունի: Մենք գտնվում ենք ռուբլու գոտում: Իսկ մեր սեփական դրամական միավորի ներմուծումը կախված է նրանից, թե ստորագրող կողմերը ինչպես կկատարենք մեզ վրա վերցրած պարտավորությունները: Այսօր սեփական դրամ ներմուծելը գաղափարը նույնպես վաղ է:

Մեզ մոտ գործում են երջափակումների, էներգետիկ ճգնաժամի, տնտեսության կաթվածահարության գործոնները, որոնք կարեւոր նշանակություն ունեն: Նոր դրամ ներմուծելով մենք ոչինչ չենք փոխի, այլ ժամանակից շուտ կարժեզրկենք մեր դրամական միավորը: Այստեղ Մերձբալթյան երկրների օրինակը պետք է դաս լինի մեզ համար: Սեփական դրամական միավոր մտցնելուց առաջ նախ պետք է նախապայմաններ ստեղծել:

– Իսկ Ռուսաստանը չի՞ օգտվի այս համաձայնագրից տնտեսական եւ քաղաքական ճնշումներ գործադրելու համար:

– Յուրաքանչյուր համաձայնագիր կնքելուց առաջ այդ բոլոր հարցերը քննարկվում են: Այն ստորագրող բոլոր պետությունների ղեկավարները պարտավորվում են կատարել եւ ես լավատեսորեն հավատում եմ, որ համաձայնագիրը այլ նպատակներով չի օգտագործվի:

Իհարկե, մենք նույնպես պետք է կարողանանք ապահովագրել մեզ: Շատ կարեւոր քայլ կլիներ ազգային բանկի մասին օրենքի ընդունումը:

Ա. Հ.

Տպավում է Հայաստանի ԱԳ նախարարի հայցարարությունը

Տպավում է, որ այսօր Հայաստանի ԱԳ նախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը ելույթ կունենա հատուկ հայտարարությամբ: Ամենայն հավանականությամբ, հայտարարությունը կվերաբերի՝ հայ-ադրբեջանական սահմանի եւ ԼՂ իրավիճակին: Դիտորդների կարծիքով, Սոչիի պայմանավորվածությունները կրակի դադարեցման մասին չեն պահպանվում: Հայաստանում գտնում են, թե քանի որ ԱՊՀ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի մեխանիզմները փաստորեն չաշխատեցին, հարկ է դիմել ՄԱԿ-ին, որը հակամարտությունների խաղաղ կարգավորման փորձ ունի: ■

«Ռուս-ադրբեջանական համաձայնագիրը չպետք է դիպչի Հայաստանի շահերին»

Հայաստանն իրավունք ունի դիմել ԱՄՀ-ին եւ Ռուսաստանին, եթե գտնի, որ Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի միջեւ ստորագրված պայմանագիրը ոտնահարում է Հայաստանի շահերը, այսօր «Ազգ»-ի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի ԱԳՆ ԱՄՀ բաժնի վարիչ Ալեքսանդր Թադեւոսյանը: Միաժամանակ, նրա կարծիքով, Մոսկվայում կնքված պայմանագիրը կարող է դրական հետեւանքներ ունենալ երջանում իրավիճակի կարգավորման համար: ■

Վերականգնվում է առողջարանային քաղաքը

ԼՂՀ Շուշիի երջանում պատերազմից ավերված ժողտնտեսական օբյեկտների վերականգնման աշխատանքներ են տարվում: Ինչպես հայտնեց տեղական վարչության ղեկավարի տեղակալ Միխայիլ Խաչատուրյանը, երջկենտրոնում արդեն աշխատում են հացի գործարանը, առեւտրի կետերը, բուժական եւ ուսումնական հաստատությունները, լուծվել են քաղաքի էլեկտրա եւ ջրամատակարարման հարցերը: Միջոցներ են ձեռնարկվում նախկին ԽՍՀՄ-ում հայտնի Շուշիի հանգստի համալիրի վերականգնման ուղղությամբ: Դրական տեղաշարժերը բնիկ շուշեցիներին հայրենի տներ վերադառնալու հնարավորություն են տալիս: Նրանց տեղավորելու հարցում օգնում են ցույց տալիս Հայաստանի մի շարք ձեռնարկություններ եւ կազմակերպություններ: ■

Ղարաբաղի մայրաքաղաքի գյուղական հոգսերը

Ստեփանակերտում բնական գազի մատակարարումը դադարեցնելու հետեւանքով բնակիչներն սկսել են փայտի պահեստավորումը: «Փառք աստծո, Ղարաբաղը հարուստ է անտառներով», «Անարք»-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ ասաց ԼՂՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ Ժիրայր Պողոսյանը: Նա հայտնեց, թե որոշվել է յուրաքանչյուր քաղաքացու ուբական խմ փայտ վաճառել խմ 80 ռուբլով: Փոխվարչապետի կարծիքով, այդ գինը հարմար է ստեփանակերտցիների գրպանին, քանի որ օրերս ԼՂՀ կառավարությունը բնակչությանը վճարեց աշխատավարձի պարտքերը: Բացի դրանից, զգալիորեն բարձրացվել է պետական հիմնարկների եւ կազմակերպությունների աշխատողների աշխատավարձը: ■

Ադրբեջանը պատրաստվում է ընդունել ԱՄՆ-ի մարդասիրական օգնությունը

Ադրբեջանին ցույց տրվող ԱՄՆ-ի մարդասիրական օգնության հետ կապված մի շարք հարցեր քննարկվեցին երկուշաբթի օրը Բաքվում կայացած հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Իսա Ղամբարովի եւ ԱՄՆ-ի մարդասիրական օգնության Պետական դեպարտամենտի վարչության տնօրեն Արթուր Դյուիի հանդիպման ժամանակ: Ղամբարովը նշեց, թե ամերիկյան մարդասիրական օգնությունը «տնտեսականի հետ մեկտեղ կունենա նաեւ կարեւոր քաղաքական եւ բարոյական նշանակություն»: ■

digitised by A.R.A.R.@

Հայաստանը կարող է ձկով ապահովել իրեն

Հանապազօրյա հացի հարցը հանրապետության բնակչությանը ստիպում է լրջորեն վերանայել սիրված եւ անտեսված ճաշատեսակների ցանկը: Մսի աննախադեպ թանկացումը շատերին ստիպեց դրա «կարոտը» ձկներից առնել. այսօր տանտիրուհիները հմտանում են ձկան մսից կոտլետ, քյաբաբ պատրաստելու մեջ, ասում են՝ ոմանք նաեւ ձկան տոլմա են կարողանում եփել: Իսկ ընդհանրապես գետերի, լճերի այդ պարգեւից մեզ հայտնի 60 անուն ճաշատեսակ է հնարավոր պատրաստել: Այնպես որ, ձկան նկատմամբ հետաքրքրությունը, հետեւաբար նաեւ պահանջարկը մարդկանց մոտ գնալով ավելի ու ավելի է աճում: Իսկ ի՞նչ վիճակում է առաջարկը:

Հանրապետական արտադրագիտական «Հայձուկ» միավորման գլխավոր տնօրեն Համլետ Կարապետյանից տեղեկացանք, որ ձկան արտադրության միայն պետական համակարգի միջոցով տարեկան վաճառքի է հանվում 7500 տ. թարմ ձուկ, որից 400 տ. ծիածանային իշխան, 1700 տ. Սեւանա լճից սիգ, կողակ եւ կարաս, մոտ 5100 տ. ծածան, ինչպես նաեւ հաստաճակատ տեսակների ձկներ: Մոտավոր հաշվարկներով 1000 տ. ձուկ են արտադրում կոոպերատորները:

Ինչեւէ, եթե նկատի ունենանք, որ խորհրդային կարգերի ժամանակ մեկ շնչին ընկնող ձկան տարեկան նորման 12 կգ-ն էր համարվում, իսկ ունեցած եւ ներմուծված ձկների հաշվին հազիվ 5,5 կգ էր ապահովվում, պարզ կդառնա, որ ճանապարհների շրջափակման պայմաններում միայն ներքին ռեսուրսների հույսին մնալով շուտով նաեւ ձկան պակաս կզգացվի: Եւ այս կանխատեսումը ամենեւին էլ հեռու չէ իրականությունից՝ պետական 7500 տ ձուկը սպառման խնդիրներ չունի, իսկ անհատների գործերը բավականին հաջող են ընթանում:

Բնական հարց է առաջանում. հնարավո՞ր է ընդլայնել ձկան արտադրությունը:

– Ոչ միայն հնարավոր է, այլեւ անհրաժեշտ է,– պատասխանեց պրն. Կարապետյանը: Ձուկն այն սննդատեսակներից է, որոնց արտադրությունը հանրապետությունը կարող է առանց դրսի միջամտության կազմակերպել: Թերեւս որոշակի դժվարություններ է առաջացնում համակցված կերի ապահովումը՝ այն բերում ենք Ռուսաստանից, սակայն զգալի աշխատանքներ ենք կատարել, որպեսզի դրա արտադրությունը եւս Հայաստանում կազմակերպվի:

Մեր համակարգում գտնվող ձկնա-լճակային տնտեսությունները հիմնականում տեղաբաշխված են Արարատյան դաշտավայրի աղուտներում, այսինքն գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի հողերում: Դրանց ընդհանուր տարածքը կազմում է 3012 հեկտար:

Մեր ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ հնարավոր է եւս տասնչորս շրջաններում նման տնտեսություններ ստեղծել: Բացի արտադրության ծավալների մեծացումից, դա թույլ կտա ներկա վառելիքային ճգնաժամի պայմաններում, երբ ձկան տեղափոխությունները բավականին թանկ են դարձել, այդ սննդամթերքի սպառումը հենց տեղերում լուծել:

Բացի այդ, հայտնի փաստ է, որ Հայաստանի հողատարածքներից 30 հազար հեկտարը աղուտներ են, որոնք, չնայած հսկայական ծախսերին, ոչ մի կերպ չի հաջողվում գյուղատնտեսական նպատակների համար յուրացնել: Այնինչ, դրանք էլ կարելի էր տրամադրել ձկան արտադրության նպատակներին, որից հետո վստահորեն կարելի կլինի ասել, որ Հայաստանում ձկան խնդիրը լուծված է:

Սա ապագայում, իսկ առայժմ միտումները միանգամայն հակառակն են՝ կարողությունների անփոփոխության պայմաններում արտադրության ծավալները պակասում են: Բանն այն է, որ գործող ձկնային տնտեսությունները հիմնականում կարող են թարմ ձուկ մատակարարել՝ պահեստավորման հնարավորություններ չունեն: Իսկ այս հանգամանքն իր պայմաններն է թելադրում՝ լճակները հնարավոր է լրիվ ցամաքեցնել եւ անհրաժեշտ վերանորոգման աշխատանքներ կատարել: Հետեւանքն այն է լինում, որ լճակների մի մասը այդպես էլ նոր ձկների աճեցման համար չի օգտագործվում:

Կարելի է, իհարկե, ձկները աղել, սակայն մեր ազգաբնակչության մոտ դա մեծ պահանջարկ չունի՝ արտադրվում է ընդամենը 300–400 տոննա:

Դրությունը կարող է արմատապես փոխել հանրապետությունում ձկան պահածոների արտադրության կազմակերպումը: Բարեբախտաբար, դրա հնարավորությունները կան՝ Գյումրիի պահածոների գործարանը հագեցված լինելով նորագույն սարքավորումներով եւ պահեստավորման տարողություններով, հիանալիորեն կարող է յուրացնել ձկների պահածոյացումը: Եւ արդեն հաջող փորձն էլ կա՝ այժմ էլ խանութներում վաճառվում է Երեւանի պահածոների գործարանում պատրաստված հաստաճակատի պահածոն, որը բավականին լավ է սպառվում:

– Սակայն գների բարձրացման հետեւանքով գործարանի տնօրինությունը հրաժարվում է այդ գործարքից, – ասաց Համլետ Կարապետյանը: Անհանգստացնում է բավականին մեծ ինքնարժեքը՝ երբ ձկան գները հասել են 30–40 ռուբլու, պահածոյինը կհասնի 75–82 ռուբլու: Իսկ այդ արժեքով իրացումը նրանց անհավանական է թվում: Բայց դա հարցի միայն մեկ կողմն է: Չէ՞ որ սննդամթերքի հարցում դժվարություններ ունեցող հանրապետությանը չի կարող չհետաքրքրել այս կամ այն ուտելիքի երկարատեւ պահեստավորման հնարավորության հարցը: Բացի այդ, դրանք բավականին անհրաժեշտ տարր կդառնան մեր նորաստեղծ բանակի զինվորների «սեղանին»:

Եւ մեր միավորումը, որն ամենեւին էլ սպառման խնդիրներ չունի եւ փաստորեն մտահոգված է հանրապետության շահերով, անհրաժեշտ ըմբռնում չի գտնում գործարանների տնօրենների մոտ: Դիմել ենք կառավարությանը, բայց դեռեւս որեւէ արձագանք չենք ստացել:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Գործկոմի ձեւավորումը օրերի խնդիր է

Նոյեմբերի 13-ին Երեւանի քաղխորհրդի նիստը շարունակեց ուրբաթ օրն սկսված գործկոմի կառուցվածքների մասին հարցի քննարկումը: Քննարկման առարկան գործկոմի համակարգում որոշակի պաշտոնների հարցն էր: Առաջարկվեցին ավելացնել գործկոմի նախագահի տեղակալների թիվը, բաժանել տնօրինության ոլորտները եւ այլն: Ապա սկսվեց գործկոմի վարչությունների տնօրինության հարցի քննարկումը:

Դանդաղ, այնուամենայնիվ հարցի քննարկումն առաջ է ընթանում, որը հույսեր է ծնում, թե Երեւանում կստեղծվի գործադիր իշխանություն: Բոլոր հարցերն այժմ բացատրվում են գործկոմի բացակայությամբ, բոլոր խնդիրների վերջնական լուծումը հանգում է այդ հարցին: Գործկոմի առկայությունն այդ խնդիրների լուծման երաշխիքներ չի տալիս, սակայն դրա հնարավորությունն է ստեղծվում: Վաղը քաղխորհուրդը կշարունակի իր աշխատանքները: Ա. Օ.

Քրդական ռադիոծրագիր Լաչինից

Այս շաբաթ առաջին անգամ եթեր կտրվեն Լաչինի քրդական «Լաչինի ձայն» ռադիոկայանի հաղորդումները: Այդ մասին «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեց Քրդական ազատագրական շարժման նախագահ Ալիխանե Մամեն: Այսուհետեւ այդ 30 րոպեանոց ծրագիրը եթեր կտրվի Լաչինից, ամեն շաբաթ, կարճ ալիքներով, ուրբաթ օրերը ցերեկվա ժամը մեկին, իսկ այնուհետեւ դա կկրկնվի շաբաթ օրերը:

Ալիխանե Մամեի խոսքերով, նոր ռադիոծրագրի նպատակն է շրջանի երկրներում քրդերի ազգային, մշակութային եւ հասարակական կյանքի մասին տեղեկություններ հաղորդել, ինչպես նաեւ նպաստել ուժերի համախմբմանը՝ քրդական անկախ պետականություն ստեղծելու համար: ■

Համաժողովը ձախողվեց

Երքաղխորհրդի գործկոմի ժողկրթության վարչությունը եւ Հայաստանի բնության պահպանության ընկերության կենտրոնական խորհուրդը հոկտեմբերի 12-ին հրավիրել էին աշակերտության էկոլոգիական դաստիարակության հարցերին նվիրված գիտագործնական համաժողով: Չարենցի անվան դպրոցում կայացած համաժողովը (փոքրիկ հավաքը համաժողով անվանելն արդեն կազմակերպիչների լայն մտադրությունների մասին է խոսում) բացեց ժողկրթության վարչության պետ Ռոբերտ Փալադյանը, որը ներկայացրեց համաժողովի հրավիրման նպատակները: Ելույթ ունեցավ շրջակա միջավայրի եւ բնության պահպանության նախարար Կարինե Դանիելյանը: Նա հանրապետության էկոլոգիական վիճակը բնորոշեց որպես աղետալի: Նախարարն անդրադարձավ ատոմակայանի խնդրին, Սեւանին, Խոսրովի եւ այլ արգելոցների հարցին, վճարովի բնօգտագործման անցնելուն (ֆինանսների նախարարությունն առարկում է՝ միջոցներ չկան): Տիկին Դանիելյանը խոսեց նաեւ ջրերի զտման կայանների մասին, որոնք հովհարային անջատումների հետեւանքով ամիսներով շարքից դուրս են գալիս: Այնպես որ, այսօր օգտագործվող ջրերի մաքրում տեղի չի ունենում: Նախագահը դժգոհեց նաեւ, որ կառավարությունը գործում է առանց էկոլոգների համաձայնության եւ մասնակցության:

Ապա ելույթ ունեցավ Կանաչների միության նախագահ Հակոբ Սանասարյանը: Վերջինս նախընտրեց տեսական հարցերին չանդրադառնալ, այլ խոսեց կոնկրետ խնդիրների մասին: Նա առաջարկեց հանդիպմանը մասնակցող ուսուցիչներին անպիտան դարձած ցերեկային լամպերը, որոնք սնդիկ են պարունակում, հավաքել եւ հանձնել իրենց: Առաջարկը հիմնավորվեց նրանով, որ մեկ լամպի պարունակած սնդիկը 1,5-2 մլն խոր. մետր օդ է աղտոտում, իսկ անցնելով հողի ու ջրի մեջ՝ ներթափանցում է կենդանի օրգանիզմների մեջ:

Սրանով ավարտվեց համաժողովի նախապես ծրագրված մասը: Այնուհետեւ հնչեցին բողոքներ ու զայրույթ անտեղի ժամավաճառության, բոլոր մեղքերը ուսուցիչների վրա բարդելու, ուսուցչի կոնկրետ անելիքների մասին չխոսելու մասին: Համեմատություններ արվեցին կյանքից կտրված տեսական գիտելիքների եւ իրականության միջեւ: Փաստեր բերվեցին ապօրինի կտրված ծառերի ու կառուցված ավտոտնակների մասին: Կարինե Դանիելյանը փորձեց պատասխանել, թե նման հարցերը տնօրինում են շրջխորհուրդները, որոնք ոչ մի օրենքի չեն ենթարկվում, իսկ դատական գործեր հարուցելու բոլոր փորձերը ձախողվում են, քանի որ բնակչությունը ջերմորեն պաշտպանում է օրինազանցներին:

Սակայն համաժողովը նորից նախկին հուն վերադարձնել այլեւս չհաջողվեց: Ուսուցիչների բնորոշմամբ, «ձեռք էին տվել մեղվափեթակին»: Խոսակցությունը թեքվեց ջրի պակասին, հացի խնդրին, աղբին ու աշխատավարձերի չափին: Վերջում ներկայացվեց շրջակա միջավայրի պահպանման լավագույն տարբերակ ներկայացնող դպրոց ճանաչվելու մրցույթի պայմանները: Մինչեւ 1993 թ. մայիսի 15-ը հայտարարված մրցույթում պետք է բաշխվեն հինգ առաջին՝ 4000 ռ., հինգ երկրորդ՝ 3000 ռ., հինգ երրորդ՝ 2000 ռ. մրցանակներ:

Գուցե ուսուցիչների հավաքը բոլորովին անարդյունք չանցներ, եթե քաղխորհրդի պաշտոնատար անձինք մինչեւ վերջ մասնակցեին խոսակցությանը, այլ ոչ թե նախարարի ելույթից հետո լքեին դահլիճը: Երեկոյան հեռուստատեսությունը կոմունիստական տարիների զեկույցի ոգով անդրադարձավ համաժողովին, հեռուստադիտողներին ապացուցելով, որ հեռուստալրատվության ասպարեզում գրեթե ոչինչ չի փոխվել:

ԱՐՄԻՆԵ ՕՀԱՆՅԱՆ

Լոնդոնում բացվեց Հայաստանի դեսպանատունը

Կիրակի օրը Անգլիայի մայրաքաղաքում հանդիսավորությամբ բացվեց Հայաստանի դեսպանությունը: Հայկական եկեղեցում տեղի ունեցավ Հայաստանի պետական դրոշի օրհնությունն ու բարձրացումը: Հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին Անգլիայում Հայաստանի գործերի հավատարմատար Արմեն Սարգսյանը եւ Հայաստանի առաջին փոխարտգործնախարար Արման Կիրակոսյանը, Անգլիայի արտգործնախարարության ներկայացուցիչներ:

Երեկ Արման Կիրակոսյանը հանդիպեց Անգլիայի փոխարտգործնախարար Դուգլաս Հոգի հետ: ■

Ուրուգվահայերը «Հայաստան» հիմնադրամին

Ուրուգվայի փոքրաթիվ հայ գաղութն անցյալ շաբաթ 56 808 ամերիկյան դոլար է հանգանակել «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի համար, հաղորդում է մեր թղթակիցը Մոնտեվիդեոյից: Այդ գումարից 37 հազարը հանգանակվել է գաղութի միջմիութենական խորհրդի կողմից, որտեղ առաջնորդող դեր ունի ՌԱԿ-ը: Մնացյալը հավաքվել է հայ եկեղեցու միջոցով:

Մեր թղթակիցը հաղորդում է, թե ՀՅԴ-ն եւ նրա բարեգործական թեւը համարվող ՀՕՄ-ը ոչ միայն մասնակցություն չեն ունեցել, այլեւ խոչընդոտներ են հարուցել հանգանակության առաջ: ■

«Երեւանյան աշուն» միամսյակն ավարտվեց

Երքաղխորհրդի գործկոմի մշակույթի վարչությունը կազմակերպել էր «Երեւանյան աշուն» խորագրով միջոցառումների միամսյակ: Երեւանյան ութ գրադարաններում շուրջ մեկ ամիս ելույթ էին ունենում ինքնագործ կոլեկտիվներ, կազմակերպվում էին մրցույթներ: Նոյեմբերի 11-ին «Հաղթանակ» զբոսայգում կայացավ միամսյակի եզրափակիչ միջոցառումը: Միամսյակի կազմակերպիչները նպատակադրվել էին մանուկների կյանքից այնքան պակասած մի փոքր տոնականություն կազմակերպել, նրանց լիցքաթափվելու, բարձրանալու հնարավորություն տալ: Սակայն միամսյակի հաջողությունը մթագնվեց մի շարք տհաճ պատահարներով ու անհարթություններով: Դրանցից էին ինքնագործ կոլեկտիվներին քաղաքի մի ծայրից մյուսը որեւէ զբոսայգի տեղափոխելու հետ կապված ֆինանսական դժվարությունները: Իսկ եզրափակիչ միջոցառման հաջող սկիզբն անհաջող ավարտ ունեցավ հովհարային անջատումների անհարմար գրաֆիկի պատճառով: Ժամը 14-ից մինչեւ 20-ը անջատված հոսանքը խափանեց ատրակցիոնների աշխատանքը, սպորտլանդիայի կազմակերպման դժվարություններ եղան: Թեեւ վաղօրոք պայմանավորվածություն կար էլեկտրաէներգիան չանջատելու մասին, սակայն այն չպահպանվեց: Երեխաները զբոսայգուց վաղաժամ հեռացան, ցերեկույթի ուրախությունը մոռացվեց: Միջոցառման կազմակերպիչներից մշակույթի վարչության պետի տեղակալ Կարեն Ղազարյանն այդ առթիվ անդրադարձավ խնդրի բարոյական կողմին. *«Տվյալ դեպքում կարելի էր բացառություն անել, հովհարային անջատումը եթե հնարավոր չէր շրջանցել, ապա կարելի էր գեթ ժամերը տեղափոխել: Չէ՞ որ երեխաներն այնպիսի ոգեւորությամբ էին պատրաստվել այդ օրվան»:*

Ինչեւէ, միջոցառումը կայացավ, եւ կազմակերպիչների կարծիքով այն գեղեցիկ ավանդույթ կդառնա: ■

Վանաձորում բացվել է հոգեւոր գրատուն

Եկեղեցասիրաց եղբայրակցության եւ «Գթություն» բարեգործական միության միջոցներով Վանաձորում բացվեց «Սուրբ Սահակ Պարթեւ» հոգեւոր գրատունը: Բացման արարողությունն օրհնեց Ֆրանսիայի Մարսել քաղաքից ժամանած Վաչե Ծայրագույն Վարդապետ Իգնատիոսյանը: Հոգեւոր գրատունը, բացի Աստվածաշնչից, տարբեր աղոթագրքերից, քարոզչական գրքույկներից, ընթերցողներին է տրամադրում նաեւ աշխարհի տարբեր անկյուններում հայտնի գիտնականների հեղինակած մեկնություններն ու աշխատությունները: Դրանցից են, օրինակ, Ջորջ ՄըքԴաուելի *«Հյուսն»* Անդրե Մյուրեի *«Կատարյալ նվիրում»* եւ այլ գրքեր: Վաճառվում են նաեւ մեր հոգեւոր հայրերի՝ Գր. Նարեկացու, Ներսես Շնորհալու հազվագյուտ ստեղծագործությունները, սաղմոսագրեր եւ 37 անուն այլ հրատարակություններ:

Բացման օրը խնդրեցինք մի քանի խոսք ասել գրատան տնօրեն Հովիկ Խարազյանին:

«Հոգեւոր գրատունը բոլոր առաքելություններով հանդերձ նպատակ ունի նաեւ կազմակերպել քարոզչական դասախոսություններ, կանխել հոգեւոր գրականության վերավաճառքը, քանզի մեզ մոտ այդ գրականությունն անհամեմատ ավելի էժան է»:

Ավելացնենք նաեւ, որ գրքերի վաճառքից ստացված հասույթը տրամադրվելու է «Գթություն» բարեգործական միությանը, մի մասն էլ՝ հոգեւոր նոր գրքերի տպագրությանը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԿՈՅԱՆ

Երկրաշարժ Խաղաղ օվկիանոսում

Ինչպես հայտնեցին Գառնիի «Այրիս» սեյսմոլոգիական կայանից, համաշխարհային սեյսմոլոգիական ցանցի տիեզերական կապի միջոցով իրենք տեղեկություն են ստացել, թե նոյեմբերի 11-ին Խաղաղ օվկիանոսի Վանուատու կղզիներում ուժեղ երկրաշարժ է գրանցվել: Ցնցումների ուժգնությունը կազմել է Ռիխտերի սանդղակով 6,9 բալ (10 բալ՝ 12 բալանոց սանդղակով): Զոհերի եւ ավերածությունների մասին տեղեկություններ դեռեւս չկան: ■

digitised by A.R.A.R.@

Թուրքիան եւ պանթուրքիզմը

Սուլեյման Դեմիրել. «Այժմ Երեւանի հերթն է դիմել անհրաժեշտ քայլերի»

Թուրքիայի վարչապետ Սուլեյման Դեմիրելը վերջերս հարցազրույց տվեց «Նովոյե վրեմյա» ամսագրին: Թեեւ այնտեղ շոշափված հարցերը հանրածանոթ են, մանավանդ ինչ վերաբերում է հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը եւ Թուրքիայի բռնած դիրքին, սակայն դա մեկ անգամ եւս հաստատում է, որ Թուրքիան այդ հարցում բռնել է կոշտ գիծ, հակառակ որ ինքն այլ կարծիք է ուզում ստեղծել:

Les Nouvelles d'Arménie

Ղրղզստանը գրկաբաց ընդունում է «մեծ եղբայր» Դեմիրելին

– Պարոն վարչապետ, Դուք ընտրություններում հաղթանակների թվով համաշխարհային ռեկորդակիրն եք: Սակայն զինվորականները երկու անգամ Ձեզ հեռացրին իշխանությունից: Երրորդ անգամ կարո՞ղ է դա տեղի ունենալ:

– Մեր երկրում ռազմական հեղաշրջումների տխուր փորձը վկայում է, որ չի կարելի հասարակության վերքերը դարմանել ոչ ժողովրդավարական մեթոդներով: Այն փաստը, որ ռազմական յուրաքանչյուր հեղաշրջումից հետո թուրքական հասարակությունն այնուամենայնիվ ընտրում էր ժողովրդավարությունը, այլ ոչ թե «կարգուկանոնը», խոսում է իշխանության ժողովրդավարական ինստիտուտների ազգի կողմնակից լինելու մասին:

– Արեւելքի մուսուլմանական աշխարհիկ պետություններն այսօր իրենց վրա զգում են իսլամական արմատականության հզոր ուժը: Թուրքիային արդյոք չի՞ սպառնում ֆանատիզմի ճնշումը:

– Քանի դեռ գոյություն ունեն աղքատությունը, անհավասարությունը եւ անարդարությունը, ռեպրեսիվ քաղաքականության համակարգերը, աշխարհում կանեն արմատականության միտումները, որոնք իրենց զարգացման համար բարեբեր հող են գտնում: Մուսուլմանական ֆանատիզմը կարող է հաղթահարվել միայն հասարակության ժողովրդավարացման ճանապարհով: Թուրքական Հանրապետությունը չի ընդունում արմատականություն եւ ոչ մի գաղափարախոսություն: Թուրքիան իրենից ներկայացնում է իսլամական ավանդույթների եւ ռամկավար ժողովրդավարության եզակի զուգորդում, ուստի թուրքական մոդելը օրինակ է ծառայում Խորհրդային Միության բոլոր նախկին հանրապետությունների համար:

– Թուրքիան դիվանագիտական եւ տնտեսական հարձակում է ձեռնարկում Խորհրդային Միության նախկին հանրապետությունների վրա: Նշանակո՞ւմ է դա, արդյոք, որ Ռուսաստանը հետին պլան է մղվում երկրի արտաքին քաղաքականության ցանկի մեջ:

– Թուրքիան աշխարհում առաջինը ճանաչեց նախկին Խ. Միության պետությունների անկախությունը: Թուրք եղբայրների հետ մեր հարաբերությունները ոչ մի դեպքում չի կարելի դիտել պանթուրքիզմի քողի տակ: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի Դաշնության հետ մեր հարաբերություններին, ապա մենք նրանց տալիս ենք առաջնային նշանակություն:

– Բայց եւ այնպես թուրքական միության գաղափարներն ավելի մեծ ճանաչում են ստանում ԱՊՀ-ում: Թուրքիան արդյոք աջակցո՞ւմ է նման տրամադրություններին:

– Բնական է, որ մեր երկիրը Միջին Ասիայի ու Կովկասի ժողովուրդների եւ պետությունների հետ ունի պատմական, մշակութային եւ լեզվական կապեր: Չեմ թաքցնում՝ մեզ մեծ քաղաքական բավականություն է պատճառում այն հանգամանքը, որ այդ երկրներն իրենց զարգացման համար որպես օրինակ ընտրեցին հատկապես Թուրքիան: Նորից եմ ընդգծում, որ մեր ձգտումը իրար բնական երեւույթ է: Եւ այստեղ չկա պանթուրքիզմի եւ ոչ մի նշույլ: Մոտիկ հարեւանների միջեւ եղբայրական հարաբերությունների զարգացումը չպետք է դիտվի նման կտրվածքով: Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունը առնչվում է համամարդկային արժեքներով, որոնց քարոզիչն էր Թուրքական Հանրապետության հիմնադիր հայրը՝ Մուստաֆա Քեմալ Աթաթուրքը:

– Դուք չե՞ք գտնում, որ ադրբեջանամետ քաղաքականությունը Թուրքիային խանգարում է միջնորդի դեր խաղալ հայ-ադրբեջանական հակամարտությունում: Արդյոք ժամանակը չէ՞ զբաղվել Հայաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորումով:

– Իհարկե, Թուրքիայում ադրբեջանամետ տրամադրությունները ուժեղ են: Մեր երկիրը՝ Ադրբեջանի հետ ունի ընդհանուր արմատներ: Այնուամենայնիվ, չի կարելի Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի նկատմամբ Անկարայի դիրքորոշումը համարել «ադրբեջանամետ»: Մեր երկիրը կողմնակից է անաչառ դիրքորոշմանը: Մենք անմիջապես ճանաչեցինք Հայաստանի անկախությունը: Թուրքական ղեկավարությունը բարձր մակարդակով մի քանի հանդիպում ունեցավ այդ հանրապետության ղեկավարի հետ: Որպես լիիրավ անդամ Հայաստանը հրավիրվեց Սեւծովյան ավազանի պետությունների միության հիմնադիր հանդիպմանը: Այժմ Երեւանի հերթն է դիմել անհրաժեշտ քայլերի մեր երկրների միջեւ հարաբերությունները բարելավելու ուղղությամբ: Առաջնահերթ միջոցների թվում պետք է լինի Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական գործողությունների դադարեցումը եւ Ադրբեջանի զավթված տարածքից հայկական զորքերի դուրս բերումը: Մեր կարծիքով, Հայաստանը նույնպես միջազգային համաժողովներում պետք է ունենա ավելի կոնստրուկտիվ դիրքորոշում Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում:

«Նովոյե վրեմյա»
թիվ 40, հոկտեմբեր

Պատերազմը եւ դրամը

Մարդկության հազարամյա քաղաքակիրթ պատմության ընթացքում երկրագունդը ցնցում էին պատերազմներն ու ճակատամարտերը, տանելով հազարավոր եւ միլիոնավոր կյանքեր, կլանելով հսկայական նյութական եւ մտավոր ռեսուրսներ: Սակայն աշխարհում ոչ մի տեղ պատերազմները չեն եղել այնքան արյունալի, մահաբեր եւ ավերիչ, որքան Ռուսաստանում եւ Խորհրդային Միությունում: Գուցե հենց այդ պատճառով Ռուսաստանում, ինչպես ոչ մի ուրիշ տեղ, բաց է թողնվել այդքան շատ մետաղադրամ ի նշանավորումն ժողովրդի եւ երկրի սխրանքների:

Առաջին հոբելյանական մետաղադրամը եղավ 1 ռուբլին, որը թողարկվեց 1965 թվականի ապրիլի 28-ին ֆաշիստական Գերմանիայի դեմ տարած հաղթանակի 20-ամյակի կապակցությամբ: Քանի որ տպաքանակը չափազանց մեծ էր՝ 60 միլիոն հատ, այդ մետաղադրամը շրջանառության մեջ մնաց մինչեւ վերջերս, երբ պրակտիկ գործածությունից անհետացան ոչ միայն հոբելյանական, այլեւ ամբողջ «մանր» դրամը:

Հետագայում Խորհրդային Միությունում թողարկվեցին մի քանի այլ մետաղադրամներ, սակայն այս անգամ դրամագիտական նպատակներով: Ռազմական թեմայով մետաղադրամի վերջին թողարկումը՝ 1991 թ. դեկտեմբերի 5-ին, նվիրված էր Մոսկվայի մոտ գերմանաֆաշիստական զորքերի ջախջախման 50-ամյակին: Նոր Ռուսաստանում առաջին թողարկումը եղավ պղնձանիկելային 3-ռուբլիանոց մետաղադրամը նվիրված ռուս դյուցազն Ալեքսանդր Նեւսկու զորագնդի օտարերկրյա ասպետների դեմ հաղթանակի 750-ամյակին:

Յուրահատուկ է եւս մի ուրիշ երեքռուբլիանոց մետաղադրամ, որը հավերժացրեց երկրորդ համաշխարհային պատերազմում անգլո-ամերիկա-խորհրդային մարտական դաշինքը: Այդ մետաղադրամն ունի համեմատաբար ավելի քիչ տպաքանակ՝ մոտ 300 հազար:

Ռազմական սյուժեները, չնայած ոչ այնքան հաճախ, հանդիպում են շատ ուրիշ երկրների մետաղադրամների վրա: Օրինակ, 1980 թ. Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետությունում 55 հազար տպաքանակով 10-մարկանոց արծաթե դրամ թողարկվեց՝ նվիրված պրուսական ռազմական համակարգի բարենորոգիչ, ռազմական նախարար, այնուհետեւ Պրուսիայի գլխավոր շտաբի պետ, 1813 թ. Նապոլեոնի դեմ ազատագրական պայքարի կազմակերպիչներից Հերհարդ Իոհան Դավիդ ֆոն Շարնհորստի ծննդյան 225-ամյակին:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի իրադարձություններին, ավելի ստույգ՝ կանադացի օդաչուների մասնակցությանը պատերազմին, նվիրված է Կանադայի արծաթյա 20 դոլլարանոց դրամների մի ամբողջ շարք:

1990 թվականին շրջանառության մեջ դրված ԱՄՆ-ի արծաթյա դոլլարի վրա Դուայթ Էյզենհաուերի 100-ամյակի կապակցությամբ պատկերված է անվանի զորավարի դիմանկարը բանակի գեներալի համազգեստով եւ բազմաթիվ շքանշաններով, այդ թվում նաեւ խորհրդային ռազմական ամենաբարձր՝ «Հաղթանակի» շքանշանով: Ամերիկյան մի այլ արծաթյա հուշադոլլար թողարկվել է 1950-1953 թվականների կորեական պատերազմի հիշատակին: Դրամի վրա պատկերված է հրացանը ձեռքին ամերիկացի զինվորը, մյուս ձեռքում՝ երկու մասի կիսված Կորեական թերակղզու նկարը: Իսկ մշտապես օգտագործվող քառորդ դոլլարի վրա, որը թողարկվել է 1976 թվականին, պատկերված է անկախության համար պատերազմի ժամանակվա թմբկահարը՝ այն պատերազմի, որը բերեց Միացյալ Նահանգների հռչակումը: ■

Լեհաստանն արեւմտաեվրոպական երկրների մեջ առաջինն անցավ շուկայական հարաբերությունների, առաջինը ձեռնարկեց քաղաքական համակարգի փոփոխություն: Տարբեր, հաճախ հակասական գնահատականներ են տրվում լեհական դեպքերին: Ստորեւ ներկայացնում ենք դրանցից մեկը:

«Ինձ տես՝ քեզ խղճա»

Լեհական Ազգային կուսակցության նախագահ Բոլեսլավ Տեյկովսկին ներկայացնում է իր երկրի այսօրը

«Սոլիդարնոստ»-ի իշխանության գալուց հետո ակնհայտ է մի հետեւողական հակում. Լեհաստանը վերակողմնորոշվել է դեպի ԱՄՆ, Գերմանիա եւ Իսրայել:

Հիմնավորումն այն է, որ ազգային պետականություններն սպառել են իրենց. դրանք պետք է փոխարինվեն շրջանային կառավարություններով, տվյալ դեպքում՝ համաեվրոպականով:

Իշխանության հասած խմբավորումը բաղկացած է նախկին կոմունիստներից եւ հրեաներից: Ազգային կողմնորոշում ունեցող լեհերը կառավարման լծակներին մոտ չեն թողնվում:

Էկոնոմիկայի բնագավառում գերիշխում է այն տեսակետը, որ տնտեսավարման պետական համակարգն անարդյունավետ է, եւ ամբողջ տնտեսությունը հարկավոր է հանձնել մասնավորին:

Իհարկե, չի «նկատվում» մի «աննշան» հանգամանք, որ մասնավոր լինը նշանակալից կապիտալ չունի, եւ ձեռնարկությունների առյուծի բաժինն կտիրանա արտասահմանյան կապիտալը:

Արդյունաբերական ձեռնարկությունների 20 տոկոսն արդեն վաճառված է գերմանական եւ հրեական կապիտալին: Մինչեւ այս տարվա վերջն այդ քանակը ենթադրվում է հասցնել 66-ից 67 տոկոսի:

Քիչ ավելի բարդ է հողի վաճառման հարցը, քանի որ դրա միայն 15 տոկոսն է մնացել պետական տնօրինման տակ, մնացյալը սեփականաշնորհված է:

Վերջերս գների եւ հարկերի բարդ աճպարարությունների միջոցով, սեփականաշնորհմամբ հող ստացած գյուղացիական տնտեսությունները կանգնեցվեցին սնանկացման եզրին: Այնուհետեւ վարկեր տրվեցին 12 տոկոս հավելավճարով: Փոքր անց, կառավարական որոշմամբ, արդեն բաժանված վարկերից գանձվող հավելավճարը բարձրացվեց մինչեւ 86 տոկոս:

Հողատիրոջ պարտքը մեխանիկորեն աճեց 2-3 անգամ: Վերջնականապես սնանկացած տնտեսությունների գրեթե կեսը չկարողացավ մշակել հողը:

Հարկային տեսչությունն ու ոստիկանությունն անցան չվճարված պարտքերի դիմաց հողերի բռնագրավմանը: Քանի որ հողն անմշակ էր, այն որպես լքված հող գնահատվեց իրական արժեքի 10 տոկոսի չափով:

Այդպիսով, շուրջ 250 հազար գյուղական տնտեսությունների հողերը նորից անցան պետական տնօրինման, եւ նախատեսվում է դրանք վաճառել արտասահմանյան կապիտալին, առաջին հերթին՝ Ռուսաստանից ներգաղթած հրեա վերաբնակներին (արեւելյան շրջաններում) եւ գերմանացիներին (արեւմտյան շրջաններում):

Մի քանի ամիս առաջ Գերմանիայի հետ պայմանագիր ստորագրվեց Լեհաստանի արեւմտյան շրջաններում մի քանի հարյուր հազար գերմանացիների մասին՝ հետագայում զբաղեցրած տարածքները փրկագնելու պայմանով:

Մյուս կողմից, կանխամտածված կերպով մեծացվում է գործազրկությունն ու լեհերի արտագաղթը:

Այժմ գործազուրկ է 2 միլիոն մարդ, եւ շուտով այդ թիվը կանցնի 5 միլիոնից: Նախապատրաստվում է երիտասարդ եւ որակավորված լեհերի արտագաղթը, կրճատվում է բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների եւ դպրոցների քանակը, գիտնականներին առաջարկվում է աշխատանք գտնել Գերմանիայում եւ ԱՄՆ-ում:

Բանակը 400 հազարից կրճատված է մինչեւ 250 հազար: Այժմ քննարկվում է այն մինչեւ 80 հազար կրճատելու հարցը:

Միաժամանակ, 50 հազար գերմանական եւ 80 հազար ամերիկյան զինվորներ պետք է տեղաբաշխվեն Լեհաստանում, ըստ Լեհական Հանրապետության ՆԱՏՕ-ի անդամ դառնալու պայմանների:

Զանգվածային քարոզչությունն արեւելյան հարեւաններին՝ Ռուսաստանին, Ուկրաինային եւ Բելառուսին ներկայացնում է որպես թշնամիների, իսկ Գերմանիային, ԱՄՆ-ին եւ Իսրայելին՝ որպես մեծագույն բարեկամների:

Չնայած լեհերի մեծամասնությունը գերմանացիներին եւ հրեաներին Լեհաստանի համար սպառնալիք է համարում, լեհական բանակի մնացյալ դիվիզիաներում կարգադրված է հրամանատարական պաշտոններ տալ միմիայն Գերմանիայում վերապատրաստված 260 սպաների:

Քննարկվում է նաեւ մեր ողջ հակաօդային պաշտպանության համակարգի լուծարման հարցը:

Ռազմական նախարարի տեղակալը հեռուստատեսությամբ պաշտոնապես հայտարարեց, թե Լեհաստանի հակաօդային պաշտպանությունը կապահովի ԱՄՆ-ը:

Ըստ «День» շաբաթաթերթի
(14-20 հունիս, 1992)

Հ. ՎԱՍԻԼՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ո՞ւմ եւ որքանով են վաճառում ռուս զինվորներին

Ականատեսի վկայություններ

Հայ-ադրբեջանական հակամարտության մեջ վարձու զինվորների մասնակցության մասին շատ է խոսվել ու գրվել: Ներկայացվել են երկու կողմերի կարծիքները, հիմնականում մեղադրականներ հակառակորդի եւ ԱՊՀ ու ռուսական բանակի զինվորների հասցեին: Ի՞նչ են մտածում իրենք՝ զինվորները, որոնք իրենց իսկ պնդմամբ «ստիպված» են լինում վարձվել: Ռուսական ազդեցիկ «Լիտերատուրնայա Ռոսիա» թերթի սեպտեմբերի համարներից առնված այս նյութը, թեեւ խիստ միակողմանիությանը, այնուամենայնիվ հայացք է ներսից, եւ այդ իմաստով, կարծում ենք, հետաքրքրական: Խոսում է կրտսեր լեյտենանտ Միխայիլ Բ-ն:

– Միխայիլ, նախ եւ առաջ մի երկու խոսք ձեր մասին: Ե՞րբ եւ ինչպես դուք դարձաք հայ-ադրբեջանական հակամարտության մասնակից:

– Ես ռուս եմ: Տվերից: 24 տարեկան եմ: Դպրոցն ավարտելուց հետո ընդունվել եմ Բաքվի Ադրբեջանական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի անվան ռազմական բարձրագույն հրամանատարական ուսումնարանը: Մեր կուրսանտական զորամասը Սումգայիթ նետվեց առաջինը: Նոր էինք վերադարձել արձակուրդից, եւ հանկարծ՝ տագնապ: Մեզ՝ երրորդ կուրսեցիներիս որպես ավագների նետեցին այնտեղ, բոլորովին անպատրաստ: Զսպեցին ոչ միայն զենք, այլեւ չոր օրապարեն: Ավտոմեքենաներով բերեցին, իջեցրին: Բացատրեցին, ադրբեջանցիները փորձում են կազմակերպել հայերի կոտորածը, ձեր խնդիրն է՝ թույլ չտալ զանգվածային սպանություններ... Մեր չորրորդ կուրսը նետվեց Բաքվի իրադարձություններով: Կուրսանտներին դուրս բերեցին փողոցներ: Գիշեր-ցերեկ հերթապահում էինք մայրուղիներում, փաստաթղթեր էինք ստուգում: Դեկտեմբերի 4-ին կանգնած էինք կենտրոնական հրապարակի մոտ: Հրապարակը մաքրելու գործողությունն անցավ առանց ծայրահեղությունների: Սակայն, ասված իմ, էլ ինչ խոսքեր չասացին մեզ, ինչ կեղտ թափեցին մամուլում, հեռուստատեսությամբ: Դարձրին իսկական ֆաշիս:

– Իսկ ի՞նչ եղավ իրականում:

– Մեր միջամտությունը շատ մարդու կյանք փրկեց: Եթե զինվորականները չլինեին, հայտնի չէ, թե ինչ կլիներ: Ադրբեջանական միլիցիան անգործության էր մատնված: Մենք ջարդարարներին եւ մարդասպաններին բռնում էինք հանցագործության տեղում՝ ուղղակի թալանված բնակարանում, հերթական զոհի կողքին: Հանձնում էինք տեղի իրավապահ մարմիններին: Մի քանի ժամ հետո նույն մարդկանց տեղն ու տեղը բռնում էինք արդեն այլ վայրագ ամբոխում:

– Իսկ ո՞վ էր, Ձեր կարծիքով, այդ բոլորի թիկունքում կանգնած:

– Ես երեւի Ամերիկա չհայտնագործեմ: Ամեն ինչ հասկացա սեփական փորձից եւ անձնական դիտողություններից, այդ պատերազմում իմ վերապրումներից: Ինձ, որպես վաշտայինի, այն երեւում է ոչ թե շտաբային, հրամանատարական բարձունքից, այլ ներսից: Այնպիսի մանրամասնություններով, որոնք հեշտությամբ կարելի է թաքցնել զեկույցներում եւ առավել եւս զանգվածային լրատվության միջոցներից: Խնդիրը մեր հասարակության շերտավորման մեջ է՝ օրենքին հնազանդ քաղաքացիների եւ հարուստ, օրենքը ոտքի տակ տվող «ստվերայինների միջեւ»: Հարավային հանրապետություններում այդ շերտավորումն ընթանում է ավելի արագ, քան Ռուսաստանում:

– Ուզում եք ասել՝ ժողովուրդը ապստամբեց հարուստների, հարստացողների դեմ:

– Ամեն ինչ ավելի սովորական է եւ բարդ: Մեզ՝ ռուսաստանցիներիս մոտ, ովքեր չեն ապրել Հարավում, Անդրկովկասի բնակիչների վերաբերյալ ստեղծվել է մի որոշակի ստերեոտիպ՝ իբր նրանք բոլորը հարուստ են, միլիոնատերեր: Իսկ դա այդպես չէ: Այստեղ մարդիկ մեծամասամբ այնքան էլ հարուստ չեն ապրում, ինչպես մենք կարծում ենք: Շատերը ծվարում են խղճուկ հյուղակներում եւ նույնիսկ հետնախորշերում: Իսկ դրա կողքին՝ հսկայական մասնավոր առանձնատներ, սեւ «Վոլգա»-ներ, սպիտակ «Մերսեդես»-ներ...

Կառավարության եւ երկրի կուրսի փոփոխելը, նրա մասնատումը «ազատ, անկախ» պետությունների, ինչպես տեսնում եք, կատարվեց բավականին դյուրին: Ավելի դժվար էր ժողովրդի հարցը, սակայն ելքը գտնվեց. մարդկանց զայրույթը իրենցից շեղել, բոլոր փորձանքներում մեղադրել Մոսկվային, ռուսներին եւ հարեւան անջատված պետություններին:

Միայն անտեղյակ մարդկանց համար են հորինվում տարբեր տեսակի պատճառներ: Իսկ մեզ՝ այդ հակամարտության ակամա մասնակիցներիս, պարզ էր, նրանք սկիզբ էին առնում Սումգայիթում, Բաքվում եւ այլ քաղաքներում սովորական կենցաղային վեճերից, որոնք հեշտությամբ սադրանքի էին վերածվում բնակչության աղքատ մասի մեջ, նրան մատնանշելով «թշնամուն»: Վեճերը հմտորեն տեղափոխվում էին ազգամիջյան ոլորտ, ընդունում ակնհայտորեն քաղաքական երանգ:

– Բայց եւ այնպես պատերազմ է: Եւ կրակում, սպանում են միմյանց ոչ թե մաֆիոզները եւ վարձկանները, այլ հասարակ մարդիկ:

– Ասում են՝ անհրաժեշտ է ժամանակ եւ զոհեր: Ես այլ կերպ եմ մտածում: Անհրաժեշտ է այդ կեղտոտ պատերազմի մասին ճշմարտությունն ասել: Դառը, դաժան, անխնա: Սակայն... ճշմարտություն...

– Իսկ Դուք կարո՞ղ եք, բացի հայտնի մանրամասնություններից, որեւէ բան ասել Ադրբեջանի եւ Հայաստանի միջեւ պատերազմի մասին:

– Մեզ՝ ռուսաստանցիներիս համար ճշմարտությունը եւ մանրամասնությունը, որոնք մեր «անկախ» ժողովրդավարական մամուլը եւ հեռուստատեսությունը հանգամանորեն թաքցնում են, այն է, որ մենք՝ նախկին խորհրդային բանակի զինվորներս ու սպաներս, դարձել ենք ոչ թե սովորական պատանդ այս կեղտոտ պատերազմում, այլ նաեւ կենդանի ապրանք: Մեզ՝ ռուս զինվորներիս ու սպաներիս, Հայաստանում եւ Ադրբեջանում գնում եւ վաճառում են:

– Ինչպե՞ս է դա կատարվում:

– Գնել եւ վաճառել հեշտ է աղքատին եւ իրավազուրկին: Դատեք ինքներդ: Իմ ստորաբաժանումը, որում ծառայում եմ, այժմ գտնվում է Հայաստանում, Ադրբեջանի հետ սահմանի վրա: Ո՞վ ենք մենք այնտեղ: Ի՞նչ ենք պաշտպանում: Ի՞նչ կարգավիճակ ունենք: Ձեւականորեն ԱՊՀ զորքերի կարգավիճակ: Իրականում բանակը որպես այդպիսին չի մնացել: Կիսով տրված է հայկական եւ ադրբեջանական մարտիկներին: Ավելի ճիշտ՝ զավթված է, թալանված, գնված է, ինչպես ուզում եք համարեք, նրանց կողմից:

Գրավոր հրաման տեխնիկայի եւ սպառազինման հանձնման մասին ոչ ոք չի տեսել: Կրտսեր եւ միջին հրամանատարակազմին նման հրամաններ ցույց չեն տալիս: Ամեն ինչ կատարվում է բանավոր կարգադրություններով: Վերջերս մեր գնդի տանկային վաշտից ազատամարտիկներին հանձնվեց տասը նոր T-72 տիպի տանկ: Եկավ ինքը՝ գնդի հրամանատարը: Վաշտը ոտքի կանգնեցրեց. *«Տանկերը հանձնել»*: Վաշտի հրամանատարն արձակուրդում էր: Նրան փոխարինող տեխնիկական գծով տեղակալ ավագ լեյտենանտը դիմադրեց. *«Տվեք գրավոր հրաման»*: Մեր մոտոհրաձգային գնդից նույն ձեւով անհետացավ տեխնիկական օգնության մեքենան, որի վրա էր տեղադրված գնդում միակ գործող ապարատը: Ո՞ւմ հանձնեցին, չգիտենք: Գնդի հրամանատարն ասաց. *«Երկու ժամից հետո այս մեքենան կանհետանա»*: Հասցրեցինք միայն ռադիոկայանը հանել: Եւ այդպես անհետանում են մարտական այլ տեխնիկան, զենքը, ռազմամթերքը: Եւ կարծում եմ, ոչ հենց այնպես...

– Դուք ուզում եք ասել վաճառում են տեխնիկան եւ ռազմամթերքը:

– Ուղղակի հաստատել ինձ վրա չէի վերցնի: Սակայն որ բանակի բարձրագույն եւ միջին հրամանատարությունը կաշառված է՝ դա փաստ է: Այլապես, ասացեք խնդրեմ, մեր դիվիզիայի հրամանատարի ինչին է հարկավոր շաբաթական, իբր շտաբի կարիքների համար, ստանալ մի քանի արկղ զինամթերք: Նա այդ բոլորը ոչ մի կերպ կրակել չի կարող, կամ օգտագործել ուսումնական նպատակներով, նույնիսկ եթե այն ստանում է ողջ դիվիզիայի շտաբի համար: Չէ՞ որ գնդերի շտաբներն էլ են ստանում: Դժվար է գլխի ընկնել, թե ուր են գնում այդ փամփուշտները, նռնակները: Դե ինչի մասին է խոսքը, եթե ես արդեն ձեզ ասացի, մեզ՝ զինվորներիս եւ սպաներիս են գնում: Մեր զինվորական համազգեստը հագած ազատամարտիկները գալիս են ստորաբաժանում: Նախ եւ առաջ գնում են սպայական հանրակացարան, ամուրիներին, անընտանիք սպաներին ավելի հեշտ է համոզել: Առաջարկում են. «Օգնեցեք, լավ կվճարենք»:

– Իսկ ո՞րն է այդ «օգնությունը»:

– Ամենից հաճախ տեխնիկայի վերանորոգում: Դե նրանք, ազատամարտիկները, դեսից-դենից հավաքել են տեխնիկա եւ հրանոթ, սակայն վերանորոգել չեն կարողանում: Մասնագետներ չունեն: Եւ գալիս են մեզ մոտ: Նրանց մոտ գինն էլ է մշակված: Օրական հազար ռուբլի: Տանում են իրենց մոտ, ուտեցնում, խմեցնում, վճարում: Իրենք էլ վերադարձնում են զորամաս: Տասը ժամ աշխատանք՝ ստացիր օրական «ռոճիկդ»: Ռազմական գործողություններին մասնակցելն ավելի թանկ է՝ պայմանի օրական 5 հազար: Նույնքան էլ տանկիստին: Նրանց մոտ տանկիստները առանձնապես բարձր են գնահատվում:

Մեզ մոտ՝ Անդրկովկասյան զինվորական օկրուգում նույնիսկ առասպել կա մի տանկիստի՝ «շեկ մայորի» մասին: Բարձրահասակ, ինչպես նկարագրում են, շեկլիկ: Կռվում է Ադրբեջանի կողմից: Իր տանկով հայտնվում է անսպասելի կերպով: Ոչնչացնում է տեխնիկան եւ նույնպես անսպասելի կերպով անհետանում:

– Բայց չէ՞ որ դուք կարող եք միմյանց ոչնչացնել:

– Գործը դրան հազվադեպ է հասնում: Չէ՞ որ շատ հաճախ խնդրում են մի քիչ «պարել», ռազմական տեխնիկայով վախեցնել «հակառակորդին»: Երբեմն մի քիչ կրակել: Կողմնորոշվում ենք: Մերոնց հետ կապ ենք պահպանում: Հենց որ լսում ենք ռուսերեն խոսքն առանց բարբառի՝ հարցնում ենք. *«Դու ո՞վ ես: Որտե՞ղ ես կանգնած՝ այստեղ, իսկ ես այստեղ եմ: Կողմնորոշիչը տեսնո՞ւմ ես: Նրա վրա չկրակես»*: Այդպես էլ փրկվում ենք...

– Դուք անձամբ մասնակցե՞լ եք նման գործողությունների:

– Մարտականներին՝ ոչ: Վերանորոգմանը՝ այո: Սպաներից շատերն են գնում:

– Իսկ ի՞նչն է ձեզ դրդում դրան: Գաղափարի, պատվի կորո՞ւստը, թե՞ ինչ-որ այլ բան:

– Ոչ: Մեր՝ ռուսական, ռուս սպաների պատիվը կորցված չէ: Ես դա կարող եմ ապացուցել: Այստեղ ուրիշ պատճառ կա՝ աղքատություն, իրավազրկություն, անպաշտպանվածություն եւ բարձր հրամանատարության կողմից դավաճանություն: Մեզ ուղղակի գցեցին այնտեղ, ուր մենք մնում էինք, մեր նախկին տեղակայման վայրում: Ապրեք եւ վերապրեք ինչպես կարող եք: Բանակի մատակարարումը խափանված է: Վառելանյութ չկա: Սննդամթերք նույնպես: Զինվորներին կերակրում են անձեռնմխելի պաշարներից: Սպաների կանայք աշխատելու տեղ չունեն: Տեղի հիմնարկներում եւ ձեռնարկություններում ռուսներին աշխատանքի չեն վերցնում:

Ընտանիքը Ռուսաստան տեղափոխելը հեշտ բան չէ: Գնացքով պետք է անցնել Վրաստանով: Իսկ այնտեղ հարձակվում են, թալանում: Ինքնաթիռով՝ գրպանդ թույլ չի տա: Որպեսզի իրեր ուղարկես երկաթգծի կոնտեյներով՝ հարկավոր է 12 հազար ռուբլի: Սակայն այդ գումարով ձեզ ոչինչ չեն տա: Հրամանատարությունը դիմում է երկաթգիծ: Իսկ այնտեղ ասում են. *«Այդ թղթով, սիրելիս, գնա զուգարան: Դու Ռուսաստանում չես: Մենք մեր կանոններն ունենք»*: Իսկ ով օգնել էր ազատամարտիկներին, նրան տալիս են հերթից դուրս եւ էժան գնով: Պատահում է՝ նույնիսկ ձրի: Դե սպաներն էլ «ծառայում են», փող են աշխատում, որ բավարարի ապրուստի եւ տեղափոխման համար: Իսկ ինչպե՞ս վարվել նման իրավիճակում:

Իսկ ինչ վերաբերում է բարձրաստիճան հրամանատարությանը, ապա այստեղ կաշառակերությունը գործ ունի քաղաքականության հետ: Իսկ մենք՝ կրտսեր եւ միջին սպաներս մի կերպ յոլա ենք գնում: Դե յոլա գնալու համար էլ մարդ չկա. մեր վաշտում մնացել են երկու մեխանիկ, երկու հրաձիգ եւ մի նշանառու: Ուկրաինան իր զինվորներին տարավ: Նույնն արեցին Ղազախստանը եւ Ուզբեկստանը: Մնացինք մենք՝ ռուսներս: Ռուսաստանի կողմից լքված:

– Իսկ ի՞նչ է անհրաժեշտ, որպեսզի բանակը նորից բանակ դառնա:

– Նախ եւ առաջ անհրաժեշտ է որոշել մեր կարգավիճակը: Ո՞վ ենք մենք այստեղ: Ինչի՞ համար ենք: Ինչ վերաբերում է հայրենիքին՝ նա մեր հոգում է: Մենք պատրաստ ենք նրան պաշտպանել: Պաշտպանել մեր հայրենիքը: Միայն անհրաժեշտ է պարզել՝ որտեղ է այն: Որտեղ է սկսվում եւ վերջանում մեր հայրենիքը՝ Ռուսաստանը: ■

Les Nouvelles d'Arménie

ԱՊՀ բանակի ռուս զինվորը Ստեփանակերտի ավերակների առջեւ:

Եվգ. Շապոշնիկով. «Ռազմավարական ողջ միջուկային զենքը Ռուսաստանի պահեստներում»

ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար մարշալ Եվգենի Շապոշնիկովը կարծում է, թե «վերջին ժամանակներս սովորական զինուժի եւ ռազմավարական միջուկային զենքի հարցերում որոշակիությունը» դրական ազդեցություն է գործում Համագործակցության շրջանակներում զինվորական ընդհանուր վիճակի վրա: Երկուշաբթի օրը Մոսկվայում կայացած մամուլի ասուլիսում նա հայտնեց, թե «արդեն ամբողջ ռազմավարական միջուկային զենքը կենտրոնացված է Ռուսաստանի Դաշնության պահեստային բազաներում»:

Մարշալի կարծիքով, կարիք չկա, որ Համագործակցության ամեն մի պետություն իր զինուժը մտցնի միացյալ ուժերի կազմ: Սակայն որոշ բնագավառներում, օրինակ, հակաօդային պաշտպանությունում, մարշալը հնարավոր է համարում կոոպերացիան: Շապոշնիկովի խոսքերով, վերջերս Բիշքեկում կայացած պաշտպանության նախարարների խորհրդի նիստում ինքը նախարարներին առաջարկել է ստեղծել հակաօդային պաշտպանության միացյալ համակարգ: Ինչպես նշեց մարշալը, նոյեմբերի 4-5-ը Մոսկվայում նախարարները պետք է վավերացնեն այդ փաստաթուղթը:

Խոսելով մարտավարական զենքի հարցերում Ուկրաինայի դիրքորոշման մասին, Շապոշնիկովը կարծիք հայտնեց, թե հարցն ավելի շատ [illegible], քան որ «Կիեւը միջուկային զենքը համարում է ոչ միայն զենք, այլեւ բարձր արժեք ունեցող իր»: Մարշալը հայտնեց նաեւ, թե մոտ ժամանակներս Ղրղզստանը Տաջիկստան կուղարկի խաղաղապահ ուժեր: Տաջիկստանում տեղակայված ռուսական 201-րդ դիվիզիան, Շապոշնիկովի խոսքերով, խաղաղապահ զորք առայժմ «չի համարվում», այն կոչված է պաշտպանելու առավել կարեւոր օբյեկտներ, ինչպես օրինակ Նուրեկի ՀԷԿ-ը: Նշելով, որ Տաջիկստանը ներկայումս սեփական բանակ չունի, «կարելի է այս հանրապետության հետ ստորագրել [illegible] Ռուսաստանի բանակային սեփականությունն այնտեղ թողնելու մասին»: ■

digitised by A.R.A.R.@

Պարսից ծոցի վրա դարձյալ ամպեր են կուտակվում

Սահմանային վեճերը հետզհետե ավելի են սրում արաբական թերակղզու եւ Իրանի միջեւ եղած հակասությունները

Պարսից ծոցի շրջանը, անցած 13 տարվա ընթացքում տեսնելով երկու ծանրագույն պատերազմ, կարծես թե ակամա հայտնվել է երրորդի վտանգի առաջ: Այս սպառնալիքը երեւան եկավ այն ժամանակ, երբ վերջին երկուստեքս տարում, մասնավորապես Ծոցի ճգնաժամից հետո, հիշյալ երկրամասում եւ ընդհանրապես Միջին Արեւելքում սկսեցին ձեւավորվել եւ առաջանալ քաղաքական նոր տեղաշարժեր ու խմբավորումներ, որոնցից են «Դամասկոսի հռչակագրի» ութնյակը (Ծոցի 6 երկրներ, Սիրիա, Եգիպտոս), արաբա-իսրայելական խաղաղության բանակցությունները, երկու Եմենների միացումը, քրդական հարցի աշխուժացումն ու նոր որակ ստանալը Իրաքում ու Թուրքիայում, եւ Իրաքի ռազմաքաղաքական ջախջախումն ու մեկուսացումը: Այս իրադարձությունները անվերադարձ եւ միանշանակ արձագանք չգտան ոչ շրջանի եւ ոչ էլ դրանից դուրս գտնվող ուժերի կողմից: Իսկ այդ ուժերը եւ մանավանդ գերտերությունները միշտ էլ գտնում են այն «կովախնձորը», որի շնորհիվ կկարողանան իրենց ներգործության ոլորտում պահել այս կամ այն ռազմավարական եւ կենսունակ կարեւորություն ներկայացնող աշխարհագրական տարածքը: Այս առումով մեծ նշանակություն ունեն Պարսից ծոցի երկրները, որտեղ վերջերս հաջորդաբար ի հայտ են գալիս մի քանի վիճահարույց խնդիրներ, որոնցից արյան վառոդի հոտ է գալիս:

Տարածքային այդ վեճերից ամենավտանգավորն այն է, որ վերսկսվեց Իրանի եւ ԱՄԷ-ի միջեւ Աբու Մուսա, Փոքր եւ Մեծ Թոնբ կղզիների շուրջ: Փոխանցած տեղեկատվություններից հետո Սիրիայի միջնորդությունը կարողացավ երկու կողմերին սեպտեմբերի 27-ին նստեցնել բանակցություններ սեղանի շուրջ Աբու Դաբիում, որի փակուղի մտցնելուց հետո ԱՄԷ-ն անմիջապես հանդես եկավ մի հայտարարությամբ, որում բանակցությունների ձախողման պատասխանատվությունը բարդեց Իրանի վրա եւ հավաստիացրեց, թե ինքը կկիրառի բոլոր խաղաղ միջոցները իր գերիշխանությունը Ծոցի արաբական երեք կղզիների վրա հաստատելու նպատակով: Հայտարարության մեջ ասվում էր նաեւ, թե ԱՄԷ-ն հարցը բարձրացնելու է միջազգային ատյաններում: Եւ այդպես էլ արվեց, երբ սեպտեմբերի 30-ին ելույթ ունենալով ՄԱԿ-ի ամբիոնից, Էմիրությունների արտգործնախարար Ռաշեդ Աբդուլլահ Ալ-Նուայմին խիստ քննադատության ենթարկեց, իր բառերով ասած, *«արաբական երեք կղզիների ռազմական բռնագրավումը Իրանի կողմից»*: Նա նշեց, թե *«Դրանց գրավումը հակասում է միջազգային օրենքին»*: Նա հայտնեց իր երկրի հույսը, թե *«Անվտանգության խորհուրդը կջանա այս հարցը լուծել նույն այն եղանակով, որով նա հակազդեց մյուս ագրեսիվ արարքներին»*: Սա, ըստ քաղաքական դիտորդների, ուժի գործադրման բացահայտ կոչ էր, ինչպես դա կատարվեց Իրաքի նկատմամբ:

Իրանի պատասխանը չուշացավ. սեպտեմբերի 30-ին նրա արտգործնախարարությունն իր հայտարարության մեջ շեշտեց, թե *«պատմական հողերի վերաբերյալ պնդումները կառաջացնեն մի շարք նոր եւ անվերջ պատմական պահանջներ ու նորանոր տարաձայնություններ»*: Միաժամանակ, Թեհրանը նախազգուշացնում է այս մերթով առաջնորդվելուց, քանզի դա Ծոցի շրջանը կվերածի վառոդի տակառի, որը յուրաքանչյուր պահի կարող է պոռթկվել: Իսկ ո՞ւմ է ձեռնտու այս հակամարտության հրահրումը, այն էլ հիմա: Իրանի քաղաքական շրջանակներում խոսակցություններ են պտտվում ԱՄՆ-ի միջամուխ լինելու հնարավորության մասին, որը կստիպի ԱՄԷ-ին, որ Աբու Մուսա կղզու իրեն պատկանող մասը վերածի շրջանում Ամերիկայի առաջավոր ռազմական բազայի, կամ էլ կպարտադրի Իրանին Վաշինգտոնի հետ մեկտեղ նստել անմիջական բանակցությունների սեղանի շուրջ:

Այս կապակցությամբ Թեհրանի մտավախությունները տեղին են, քանի որ Քուվեյթի պատերազմից հետո ԱՄՆ-ը ամեն գնով փորձում է նոր միջինարեւելյան համակարգ հաստատել, դրա մեջ ընդգրկելով ինչպես արաբական երկրները, այնպես էլ Իսրայելը, Թուրքիան եւ Իրանը: Սակայն ամերիկյան ծրագրերը բախվեցին Իրանի դիրքորոշմանը, որ ունի երկու առանցք, առաջին՝ բացառվում է ամերիկաիրանական որեւէ դաշինք Ծոցի ավազանի անվտանգության գործում, եւ երկրորդ՝ Իրանը ձգտում է Ծոցի երկրների հետ համատեղ անվտանգության ձեւ գտնել, որում ինքը մեծ դեր կունենա շրջանի անվտանգության կարգավորման գործում: Այս հայեցակետերը միանշանակ չընդունվեցին Ծոցի արաբական պետությունների կողմից: Մինչդեռ Սաուդյան թագավորությունը Իրանի հզորացման մեջ տեսնում է շրջանում իր դասական մրցակցի վերականգնումը, Ծոցի ավելի փոքր պետությունները, ինչպիսիք են Կատարն ու Օմանը, համեմատաբար լավ կապերի մեջ են նրա հետ:

ԱՄԷ-Իրան վեճում Կատարի կրավորական կեցվածքը առաջացրեց Ալ-Ռիադի զայրույթը: Վերջինս փորձեց ճնշելու նպատակով ուժ գործադրել նրա նկատմամբ. սեպտեմբերի 30-ին սաուդյան մի զորամաս գրավեց Կատարի Ալ-Խֆուս սահմանային ուղեկալը, որին հետեւեց վերջինիս սպառնալիքը, թե ինքը կհեռացնի իր զորքերը Քուվեյթում գտնվող Ծոցի միացյալ ուժերից եւ կառկախի իր անդամակցությունը Ծոցի համագործակցության խորհրդում, որի անդամն էր նաեւ Սաուդիան, որը 1981-ին հիմնադրվեց Ծոցի 6 արաբական պետությունների կողմից, միացյալ պաշտպանության համաձայնագրի հիման վրա: Միաժամանակ, Կատարը միակողմանիորեն չեղյալ հայտարարեց 1965-ին երկու կողմերի միջեւ կնքված սահմանային համաձայնագիրը:

Հայտնի է նաեւ, որ 1982-ին ԱՄԷ-ի եւ Սաուդիայի միջեւ կնքվել էր մի պայմանագիր, ըստ որի վերջինս ստիեց Կատար-ԱՄԷ սահմանագծի հարավային երկայնքով 25 կմ լայնություն ունեցող մի հատվածի, իսկ 1991-ին ամրապնդելով իր տիրապետությունն այնտեղ, փակեց ցամաքային այն ճանապարհը, որով անցնում էին Կատար ներմուծվող ապրանքների մեծ մասը, քանզի ծովափնյա խոր ջրերում նա նավահանգիստներ չունի: Մյուս կողմից Կատարը հաճախ իր դժգոհությունն է հայտնում կապված իր եւ Բահրեյնի միջեւ շարունակվող Հիուար կղզիների հարցի շուրջ ԱՄՆ-ի եւ Սաուդիայի կողմնակալության հետ, որն էլ նրան մղեց խորացնելու կապերը Իրանի հետ: Դա մարմնավորվեց մի ծրագրով, համաձայն որի կառուցվում է 1600 կմ երկարությամբ եւ 13 միլիարդ դոլարի արժողությամբ մի խողովակաշար, որը Իրանի Քարուն գետից խմելու ջուր կմատակարարի Կատարին՝ փոխարինաբար գազ ստանալով:

Բայց վերոհիշյալ եւ ուրիշ հին ու նոր սահմանային վեճերի բռնկումները շարունակվում են բացվել հաջորդաբար: Սաուդաեմենական կողմերը եւս որոշել են հարթել ավելի քան 60 տարվա պատմություն ունեցող, խնդրո առարկա Ասիր, Նաջրան եւ Ջիզան շրջանների հարցը, որոնք 1934-ից ի վեր, ըստ «Ալ-Թայեֆ» համաձայնագրի գտնվում են Սաուդյան թագավորության ենթակայության ներքո: Համաձայնագիրը կրկին վավերացվեց 1974-ին, ժամկետը երկարացնելով մինչեւ 1992 թ.՝ վերջը: Այս առումով, երկու երկրների ներկայացուցիչները սեպտեմբերի 29-ին բանակցություններ սկսեցին Ալ-Ռիադում, որոնք ավարտվեցին հոկտեմբերի 6-ին, բայց առանց որեւէ շոշափելի արդյունքի հասնելու: Ընդ որում, երկու կողմերն էլ նշեցին, թե հակամարտությունը երկար ու բարդ է եղել, եւ հնարավոր չէ այն լուծել բանակցությունների մեկ փուլով:

Արաբական թերակղզում առայժմ միակ սահմանային խնդիրը, որը հարթվել է, տեղի ունեցավ Օմանի եւ Եմենի միջեւ. հոկտեմբերի 1-ին Սանաայում երկու երկրների բարձրաստիճան ներկայացուցիչների կողմից ստորագրվեց մի պայմանագիր 300 կմ երկարություն ունեցող սահմանի վերագծման մասին: Երկու երկրների միջեւ բանակցություններն սկսվել էին 10 տարի առաջ, բայց դրանք ավելի ակտիվացան 1990 թ. մայիսից հետո, երբ հռչակվեց երկու Եմենների վերամիավորումը:

Պարսից ծոցի շրջանում գոյություն ունեն եւս մի քանի վիճահարույց տարածքներ, որոնք նույնպես ջրի երես են ելնում կամ ջրասույզ վում ըստ տիրող քաղաքական մթնոլորտի: Բայց եւ այնպես, օմանեմենական վերոհիշյալ պայմանագիրը կարող է չափանիշ դառնալ Միջին Արեւելքում սահմանային վեճերը հարթելու գործում:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

Քիսինջերը հանդիպեց ռուս բանկիրների հետ

ԱՄՆ-ի նախկին պետքարտուղար Հենրի Քիսինջերը երկուշաբթի օրը Մոսկվայում հանդիպեց մի խումբ ռուս բանկիրների հետ: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնի դարձավ, հանդիպման ժամանակ քննարկվել է Ռուսաստանում ամերիկյան ներդրումների ներգրավման հարցը: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեց «Մոսբիզնեսբանկ»-ի վարչության տնօրեն Վլադիմիր Բուկատոն, Քիսինջերը, որն ստանձնել է ամերիկյան եւ ռուսական բիզնեսմենների միջեւ միջնորդի դերը, հայտնել է ամերիկյան ընկերությունների Ռուսաստան ներմուծումներ կատարելու պատրաստակամության մասին: Բուկատոյի խոսքերով, խոսքը վերաբերում է տնտեսության ամենատարբեր բնագավառներին: Փորձագետի դերում լինելու են ռուսական կոմերցիոն բանկերը:

Իրաքը նախազգուշացնում է Սաուդյան Արաբիային

Հոկտեմբերի 10-ին իրաքցի մի պատասխանատու խստիվ նախազգուշացրեց Սաուդյան Արաբիային արաբական եւ հատկապես Ծոցի երկրների ներքին գործերին միջամտելու հետեւանքներից: «Հակառակ դեպքում, ինչպես ասաց մշակույթի եւ տեղեկատվության տնօրեն Նաջմ Ալ-Մարուֆին «Քաբել» թերթում լույս տեսած հոդվածում, Սաուդյան թագավորությունն իր համար խնդիրներ կստեղծի իր իսկ հողերի վրա»: Նա շեշտեց, որ մյուսների ողբերգած դիրքորոշումն այդ ուղղությամբ կստիպի Սաուդիային թանկ վճարել: Նկատելի է, որ Իրաքի կողմից այս խիստ նախազգուշացումը կատարվեց Կատարի եւ Սաուդյան Արաբիայի միջեւ վերսկսված սահմանային վեճերը լուծելու համար Եմենի եւ Սաուդիայի միջեւ կայացած հանդիպումների հետեւանքով, որոնք արդյունքով ավարտվեցին: Մյուս կողմից, իրաքցի պատասխանատուն զգուշացրեց Իրանին Ծոցում նրա վարած ներգործուն քաղաքականության համար: Նա ասաց, թե Իրանը պետք է հասկանա, որ Իրաքն ու շրջանի մյուս երկրները կարող են պաշտպանել իրենց անկախությունը:

Կուրիլները ազատ տնտեսական գոտի

Սախալինի մարզի վարչության ղեկավար Վալենտին Ֆյոդորովը, խոսելով Եգոր Գայդարի հետ վարած բանակցությունների մասին, ասաց, թե գլխավոր հարցերից մեկը Կուրիլների վերաբերյալ նախագահի հրամանագրի պատրաստումն է: Սախալինի «Գուբերնսկիե վեդոմոստի» թերթին տված հարցազրույցում Ֆյոդորովը նկատեց, թե այդ փաստաթղթի պատրաստման ժամկետները, որ նշված էին նախագահի հանձնարարականում, խախտված են եւ ոչ վարչության մեղքով: Ֆյոդորովը պնդում է, որ Կուրիլյան կղզիներին պետք է տրվի ազատ տնտեսական գոտու կարգավիճակ:

Ուզբեկստանը եւ Ղրղզստանը պայմանագիր են ստորագրել

Ուզբեկստանի եւ Ղրղզստանի ԱԳ նախարարները երկուշաբթի օրը Տաշքենդում ստորագրեցին տնտեսական, գիտատեխնիկական եւ մշակութային համագործակցության պայմանագիր: Դրանից բացի, ստորագրվել են ակտեր մշակույթի, գիտության, կրթության, հեռուստատեսության եւ սպորտի բնագավառներում համագործակցության մասին: Ստեղծվել է միջկառավարական հանձնաժողով, որը կհսկի համաձայնագրերի կատարմանը:

Տաջիկստանի պատերազմը հակասում է ԱՊՀ շահերին

ԱՊՀ երկրներն ստիպված են ավելի ակտիվորեն միջամտել Տաջիկստանի գործերին, որտեսզի այն չընկնի Աֆղանստանի եւ այլ իսլամական պետությունների ազդեցության տակ, կարծում են ռազմական փորձագետները:

1992 թ. ամռանը իշխանության գլուխ եկած Նաբիեւի կողմնակիցները եւ ընդդիմությունը պատրաստ էին սկսել զինված հակամարտություն: Տաջիկ-աֆղանական սահմանից զանգվածաբար զենք էր անցկացվում: Մայիսից սկսած, միայն Թաղմինի սահմանապահ ջոկատը ձերբակալել է ավելի քան 300 մարդու, առգրավել հարյուրավոր ավտոմատ, գնդացիր, մեծ քանակությամբ զինամթերք: Մինչեւ Ռուսաստանից եւ Ղազախստանից բերված դեսանտայիններով սահմանի ուժեղացումը ձերբակալվում էր սահմանը խախտողների միայն մեկ երրորդը: Նշանակում է, զենքի 70 տոկոսն առանց խոչընդոտի մուտք էր գործում Տաջիկստան:

Նախագահը մի քանի անգամ հրամանագրեր է արձակել զենքը հանձնելու մասին, սակայն ապարդյուն: Դրա հետեւանքով բախումներն աճանը վերածվեցին իսկական ճակատամարտերի, որոնց կենտրոնը դարձավ Կուրգան-Տյուբեն: Այստեղ՝ հականաբիեւյան ընդդիմության կենտրոնում, առանձնապես ուժեղ է իսլամական «Վերածնունդ» կուսակցության ազդեցությունը, որից արմատականության հոտ է գալիս:

Նաբիեւի կողմնակիցները [illegible]

Հականաբիեւյան խմբավորումները հիմնականում կազմված են գարմցիներից, պամիրցիներից եւ կարատեգինցիներից, այսինքն՝ այն շրջանների բնակիչներից, որտեղ առանձնապես ուժեղ է իսլամի ազդեցությունը: Պատահական չէ, որ Կուլյաբի նախկին նախագահին աջակցող խմբավորումների կազմում հիմնականում ընդգրկված են Տաջիկստանի հյուսիսի բնակիչները: Դրանք Լենինաբադի (Խոջենտ) բնակիչներն են, ուզբեկները, թաթարները եւ գրեթե ամբողջ ռուսալեզու բնակչությունը: Իհարկե, այս բաժանումը շատ ընդհանուր բնույթի է, քանի որ արյունալի հակամարտության ընթացքում նրա մեջ անընդհատ ներքաշվում են նոր ուժեր, այդ թվում՝ հարազատի վրեժը լուծել ցանկացողներ:

Կուլյաբի ջոկատների գլուխ է կանգնել Ռասսամ Լանգուշեւը, որն իր նպատակին հասնելու համար ոչ միայն պատանդներ է վերցնում, այլեւ բազմաթիվ դիվերսիոն գործողությունների դիմում: Կարծիք կա, որ Վախշ գետի կամուրջները պայթեցվել են նրա գիտությամբ: Ի դեմս Լանգուշեւի, նախկին նախագահի կողմնակիցները տեսնում են հաջողության ուժեղ երաշխիք, ինչը հաստատեցին Կուրգան-Տյուբեի համար մարտերը: Սեպտեմբերի սկզբին հականաբիեւյան խմբավորումները Կուրգան-Տյուբեում ջարդ կազմակերպեցին, որից հետո երկու կողմերն էլ սկսեցին զինված ջոկատներ ստեղծել: Հականաբիեւյան խմբերը հսկում էին Կալինինաբադի եւ Կուլյաբի գրեթե բոլոր ճանապարհները: Նաբիեւի կողմնակիցները հայտնվեցին շրջափակման մեջ:

Սեպտեմբերին շտապ կարգով ձեւավորվեց 1380 մարդուց բաղկացած Ազգային գվարդիայի գունդը, որը սակայն կուլյաբցիների հետ մարտերում ոչ մի հաջողության չհասավ: Այժմ Տաջիկստանի իրավիճակը զսպող միակ գործոնը զինամթերքի պակասն է, բայց հակամարտությունը կարող է նորից բռնկվել: Պաշտոնական իշխանությունները չեն վերահսկում իրադրությունը: Նախագահի պաշտոնակատար Ակբարշո Իսկանդարովի խիստ նախազգուշացումները, Նաբիեւի կոչերի նման, որեւէ արդյունք չեն տալիս:

«Նոյան Տապան»-ի տեսություն

digitised by A.R.A.R.@

Պաշտոնական Փարիզն ընդդեմ տնտեսական կապերի ազատականացման

RFI-ռադիոկայանը հաղորդեց, որ պաշտոնական Փարիզը հերքել է բրիտանական «Ֆայնենշըլ թայմս» թերթի այն հաղորդագրությունը, թե իբր Ֆրանսուա Միտերանը պատրաստվում է բոյկոտել ԵՏԴ-ի առաջիկա գագաթաժողովը, եթե Բրյուսելում ընթացող Եվրոպա-ԱՄՆ տնտեսական համագործակցության խորհրդաժողովում եվրոպական երկրները տեղի տան ԱՄՆ-ի ճնշմանը առեւտրական հարաբերությունները ազատականացնելու հարցում: Հայտարարության մեջ նշվում է, թե միացյալ Եվրոպայի գաղափարը մեծ տեղ է գրավում Միտերանի քաղաքականության մեջ եւ թերթի առաջ քաշած ենթադրություններն անհիմն են: Միաժամանակ, ինչպես հաղորդում է RFI-ին, Միտերանը կրկին հավաստիացրել է, որ ինքը երբեք չի համաձայնի տնտեսական կապերի ազատականացման ամերիկյան տարբերակին, ինչը վտանգի տակ է դնում Ֆրանսիայի գյուղատնտեսության ապագան:

Ուժային դիմակայության ալիք Իսրայելում

Ինչպես Երուսաղեմից հաղորդում է BBC-ին, շարունակվում են արյունալի բախումները իսրայելական ոստիկանության եւ պաղեստինցիների միջեւ, որոնց վերջին շաբաթվա ընթացքում զոհ են գնացել շուրջ տասը մարդ: Հոկտեմբերի 12-ին բախումների ժամանակ զոհվել են Հորդանանից արաբական տարածքներ թափանցած երկու պաղեստինցի եւս, հաղորդում է BBC-ին:

Հարավսլավական խառնաշփոթը շարունակվում է

«Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդում է, որ Իրանի հոգեւոր առաջնորդ Այաթոլլա Ալի Խամենեին դիմել է աշխարհի մահմեդականներին բոլոր միջոցները ձեռնարկել Բոսնիային պաշտպանելու Արեւմուտքի կողմից կազմակերպված խաչակրաց արշավանքից: BBC-ին հաղորդում է, որ շարունակվում են բանակցությունները Նոր Հարավսլավիայի ղեկավարության եւ Խորվաթիայի միջեւ, որին սակայն մասնակցում է միայն Չեռնոգորիան: Սերբիայի իշխանությունները Միլոշեւիչի գլխավորությամբ բոյկոտում են այդ բանակցությունները, քանի որ «խորվաթները շարունակում են հետապնդել սերբ ազգաբնակչությանը»: BBC-ին Կոսովոյից հաղորդում է, որ այնտեղ տեղի են ունեցել բազմահազարանոց ուսանողական ցույցեր, որի մասնակիցները պահանջել են դպրոցներ բացել ալբանացիների համար, ուր ուսուցումը կտարվի մայրենի լեզվով:

Շեւարդնաձեն ընտրվել է ձայների բացարձակ մեծամասնությամբ...

Անդրադառնալով Վրաստանում ընտրությունների արդյունքներին, BBC ռադիոկայանը հեգնանքով փաստում է, որ Վրաստանի ժողովուրդը ձայների բացարձակ մեծամասնությամբ ընտրված մեկ կուռքին՝ նախկին նախագահ Գամսախուրդիային փոխարինեց նույնպիսի մեծամասնությամբ ընտրված մեկ այլ կուռքով՝ նոր նախագահ Շեւարդնաձեով: Դիտորդները համամիտ են այն հարցում, որ անգամ Շեւարդնաձեի օրինականացված իշխանությունը կայուն երաշխիք չէ այդ երկրում քաղաքացիական համաձայնություն ձեռք բերելու եւ բազմակողմանի քաղաքացիական պատերազմը սանձելու համար:

«Սմիռնոֆը» ընդդեմ Սմիռնովի

Աշխարհի ամենահայտնի օղին կվաճառվի՞ արդյոք Ռուսաստանում

Բորիս Սմիռնովը Սմիռնովների ընտանիքի պատմական նստավայրում

Բորիս Սմիռնովի անունը նախկին ԽՍՀՄ-ում նրա կապիտալն է: Այդ անունը կարող է միլիոնավոր դոլլարներ արժենալ, եթե տպագրվի օղու շշերի պիտակների վրա: Խոսքը «Սմիռնոֆ» օղու մասին է, որն այնքան լավ թորում էր նրա պապի հայրը՝ ծեռունի Պյոտր Արսենեւիչը, եւ որը վայելում էին Նիկոլայ 2-րդ եւ Ալեքսանդր 3-րդ ցարերը: Օղի, որն այլեւս գոյություն չունի, որը դեռ գոյություն չունի, բայց եթե մի օր լինի, ընդհանուր ոչինչ չի ունենա *«ամերիկացիների այդ կեղծ արտադրանքի հետ, որոնք յուրացրել են իմ անունը»*, ասում է Սմիռնովը: Ամերիկացիները հակառակն են պնդում: Կոնեկտիկուտի նահանգի Հարտֆորդ քաղաքում գտնվող «Պիեռ Սմիռնոֆ Քոմփընին» այն կարծիքին է, թե Բորիսը «պատեհապաշտ» է եւ հավակնում է լինել այն մակնիշի օրինական տերը, որը 1930 թվականին վաճառեց Պյոտրի անմիջական ժառանգներից մեկը՝ Վլադիմիր Սմիռնովը: Իսկ խաղադրույքն անչափ մեծ է: *«Ռուսական շուկան վիթխարի է: Մենք դրա կարողությունը գնահատում ենք տարեկան 900 միլիոն շիշ, որը ԱՄՆ-ի շուկայի եռապատիկն է»*, ասում է ամերիկյան «Սմիռնոֆ»-ի մարկետինգի փոխնախագահ Պոլ Քինանը: Բայց անկարելի է հաշվի չառնել Բորիսին, որը Մոսկվայի տարբեր ատյաններում փորձում է վիճարկել աշխարհում ամենաշատ վաճառվող «օտար» օղու Ռուսաստանում վաճառահանվելու իրավունքը:

Անգլիական «Գրանդ Մեթ»-ի մասնաճյուղը հանդիսացող ամերիկյան ընկերությունը վաճառում է տարեկան 134 միլիոն լիտր «Սմիռնոֆ» օղի, որն աշխարհի ամենահայտնի ըմպելիքն է «Բակարդի» ռոմից հետո: Ընկերությունը հույս ունի Ռուսաստանի անմաքս խանութներից եւ Մոսկվայի ու Պետերբուրգի վալյուտային խանութներից բացի մի օր իր արտադրանքը վաճառել այդ երկրի մյուս վաճառակետերում: «Սմիռնոֆ»-ը, որը Բարսելոնի օլիմպիական խաղերում Ռուսաստանի թիմի պաշտոնական հովանավորներից մեկն էր, 1991 թվականի ապրիլին «Ռոսպատենտ»-ի տնօրինությանն էր դիմել Ռուսաստանում ամերիկյան օղու մակնիշի եւ քաղաքրատոմսի գրանցման խնդրանքով: Դրանք, նշել էր ընկերությունը, միջազգայնորեն ճանաչված են եւ պաշտպանված Փարիզի պայմանագրով եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի ստորագրած այլ հրամանագրերով:

Դժվարությունն այն է, որ Բորիս Սմիռնովը «Ռոսպատենտ»-ին է դիմել նույն խնդրանքով, իրեն համարելով Պյոտրի ժառանգորդը, օղու տոհմական քաղաքրատոմսերի տերը եւ անվանատերը: *«1990 թ. սեպտեմբերին մենք ընտանիքի չորս ներկայացուցիչներով ժողով արեցինք, եւ ես խնդրանքս արձանագրել տվեցի 1991 թ. փետրվարի 6-ին»*, ասում է նա: Վեճի էությունն այն է, թե Պյոտրի հինգ որդիներից մեկը՝ Վլադիմիրը իրավունք ունեցե՞լ է արդյոք ընտանեկան մակնիշը վաճառել այն բանից հետո, երբ հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո ձեռնարկությունը ազգայնացվեց: Ամերիկացիների կարծիքով նա այդ իրավունքն ունեցել է, քանի որ ձեռնարկությունը վերաբացել է Լեհաստանում, ուր տարագրվել էր: Բորիսը հակառակն է պնդում, քանզի Վլադիմիրը, *«որն ուներ երկու կին՝ ձիերը եւ կանայք»*, դեռ 1905 թվականին իր բաժինը զիջել էր ավագ եղբորը: Դատը շահելու դեպքում Բորիս Սմիռնովը հույս ունի օղեգործարան բացել Ղրիմում եւ օղին վաճառահանել ավանդական պիտակներ կրող եւ հնաոճ լցանով շշերով: Այս տարվա օգոստոսի 17-ին «Ռոսպատենտ»-ը դեռ չէր կարողացել լուծել Սմիռնովի եւ «Սմիռնոֆ»-ի վեճը: Հաջորդ ունկնդրությունը նշանակված է հոկտեմբերի 15-ին:

«L'Express», 7 հոկտեմբեր 1992

ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ

Մրցախաղի ամենահանգիստ պարտիան

Սա մրցախաղի ամենահանգիստ ու խաղաղ պարտիաներից մեկն էր: Գործնականում ոչ մի պահ կողմերից ոչ մեկը չտատանվել հաղթանակի ձգտելու միջեւ թե՛ տաս իրական հիմքեր: Ֆիշերն ակնհայտորեն ուժեր է հավաքում եզրափակիչ «պոկումից» առաջ: Մենամարտի հաշիվն է 7:3 հօգուտ Ֆիշերի (ութ պարտիա ավարտվել է խաղաղ արդյունքով):

ՍՊԱՍԿԻ–ՖԻՇԵՐ
18-րդ պարտիա
Թագուհու գամբիտ

1. d4 d5 2. c4 dc 3. ձf3 a6 4. e3 ձf6 5. փ:c4 e6 6. 0-0 c5 7. dc Թ:d1 8. Ն:d1 փ:c5 9. ձbd2 0-0 10. a3 b5 11. փe2 փb7 12. b4 փe7 13. փb2 ձbd7 14. Նac1 Նfc8 15. ձb3 Ն:c1 16. Ն:c1 Նc8 17. Ն:c8+ փ:c8 18. ձfd4 ձb4 19. փf3 Աf8 20. ձa5 փd6 21. ձdb3 e5 22. ձc5 Աe7 23. h3 ձfd7 24. ձd3 f6 25. փe4 g6 26. f4 ef 27. ef ձb6 28. ձb7 փc7 29. ձbc5 ձc4 30. փc1 ձd7 31. Աf1 ձ:c5 32. ձ:c5 փb6 33. փd3 փ:c5 34. bc փe6 35. Աf2 Աd7 36. փ:c4 փ:c4, ոչ ոքի:

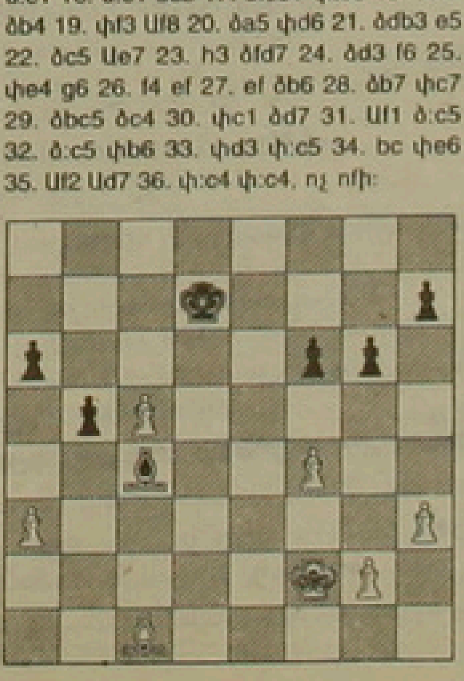

Երկու մարմին, մեկ հոգի

Երեւանի կամերային երաժշտության տանը հոկտեմբերի 10-ին ջութակի զուգանվագի համերգ էր: Ելույթ էին ունենում Աշոտ եւ Արմեն Ճենտերեճյան եղբայրները (դաշնամուրային պարտիան՝ Էլենա Սարգսյանի): Ծրագրում Կորելլիի, Հենդելի, Շոստակովիչի եւ այլոց ստեղծագործություններն էին: Ամենասկզբում ներկայացված Կորելլիի քառամաս եկեղեցական սոնատը առաջին անգամ էր կատարվում Երեւանում: Հատկանշականն այն է, որ հնչող գործերից շատերի հեղինակներն իրենց ստեղծագործությունները հատուկ գրել եւ նվիրել են զուգանվագի այս երկու վարպետներին: Սա նշանակում է, որ բացի կատարողական արվեստի մարզից նրանք իրենց նպաստն են բերում նաեւ ստեղծագործական ասպարեզում:

Համերգից հետո, երբ զրույցի հրավիրեցինք երաժիշտ եղբայրներին եւ ակնարկեցինք ունկնդիրների սակավությունը դահլիճում, նրանք այսպես պատասխանեցին. *«Ոչինչ, դա մեզ ամենեւին էլ չի ընկճում: Մենք համոզված ենք, որ եթե այս նույն ծանր վիճակը լիներ, ասենք, Ֆրանսիայում, ապա հազիվ թե այնտեղի դահլիճներում այսքան ունկնդիր լինեին»*: Նրանք նաեւ ավելացրին. *«Սա մեր միակ համերգն էր, որ մենք ոչ մի բանից տեղյակ չենք եղել»*: Ինչպես, կազմակերպական եւ ֆինանսական բոլոր տեսակի հոգսերը հոգացել էին համերգի հովանավորները՝ «Գառնի» առեւտրատնտեսական միավորումը եւ Անիի պահպանության եւ ուսումնասիրման միջազգային գիտական կենտրոնը: Ուշագրավ էր նաեւ Աշոտ եւ Արմեն Ճենտերեճյանների գործնական առաջարկը մի հատուկ ակումբ ստեղծելու մասին, որտեղ գործարար եւ արվեստի աշխարհի մարդիկ կարող են նախ ծանոթանալ, ապա համատեղ ծրագրեր պատրաստել:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՌՈՒՆԱՆՅԱՆ

ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ

Բաբկեն Մելիքյանը Լիբանանի լավագույն ֆուտբոլիստ, Վիտալի Աղասյանը գլխավոր ռմբարկու

Գոռում է Վիտալի Աղասյանը

Գնալով արտերկրում ավելանում է հայաստանցի ֆուտբոլիստների եւ մարզիչների թիվը: Կարճ ժամանակում միայն Բեյրութում հավաքագրվել է 9 ֆուտբոլիստ եւ 2 մարզիչ: Այսպես, ՀՄՄ թիմում հանդես են գալիս Արա Այվազյանը, Բաբկեն Մելիքյանը, Վիտալի Աղասյանը, նախկին արարատցի Սեյրան Օսիպովը՝ Ստավրոպոլի «Դինամո»-ի ավագը:

Հայկական մյուս թիմում ընդգրկված են Սամվել Պողոսյանը եւ Հայաստանի նախորդ առաջնության գլխավոր ռմբարկու, Կապանի «Սյունիք»-ի հածակվող Վարդան Ղազարյանը:

Ընդ որում, ՀՄՄ-ը մարզում է Սուրեն Բարսեղյանը, իսկ ՀՄԸՄ-ը՝ միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Հովհաննես Զանազանյանը:

Արաբական «Սաժըդ» թիմի մարզական պատիվը պաշտպանում են նախկին արարատցիներ Արտակ Կարապետյանը, Արթուր Միրզոյանը եւ վերջինիս եղբայրը՝ Ռոբերտ Միրզոյանը:

Մասնագետների կարծիքով, Լիբանանի այս տարվա առաջնությունը որակական զգալի առաջընթաց է ապրել, քանի որ տարբեր երկրներից մեծ թվով ֆուտբոլիստներ են հրավիրվել: Խաղերն անցնում են լարված եւ դիտարժան պայքարում, որի շնորհիվ հետաքրքրությունն առաջնության նկատմամբ անհամեմատ մեծացել է:

Կրկնակի արժեքավոր է, որ ՀՄՄ-ը եւ ՀՄԸՄ-ը հաջող են հանդես գալիս մրցաշարում եւ առայժմ բաժանում են 2-րդ եւ 3-րդ տեղերը:

Մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում է արաբական «Անսար» թիմը:

Առաջնության գլխավոր ռմբարկուն նախկին արարատցի Վիտալի Աղասյանն է, որը 4 խաղում խփել է 5 գնդակ: Իսկ Բեյրութ մեկնած հնաբնակներից Բաբկեն Մելիքյանը ճանաչվել է Լիբանանի անցյալ տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ: ■

Հակոբյանը եւ Լպուտյանը շարունակում են պայքարը

Հոլանդիայի Թիլբուրգ քաղաքում անցկացվող շախմատային խոշորագույն մրցաշարի 1/32-րդ եզրափակիչում հայ երեք գրոսմայստերներն էլ հանդիպում էին Ռուսաստանի ներկայացուցիչների հետ: Վլադիմիր Հակոբյանը երկու պարտիայից բաղկացած իր մրցախաղը Դրեեւի հետ ավարտեց 1:1 հաշվով (ոչ ոքի): Սմբատ Լպուտյանը նախ պարտության մատնեց Սվեշնիկովին, իսկ ապա պարտվեց: Կանոնադրության համաձայն այս երկու մենամարտերը շարունակվում են լրացուցիչ խաղերում, որոնք անցկացվում են կարճեցված ժամանակակարգով: Ռաֆայել Վահանյանը, ցավոք, անհաջողության մատնվեց Կովալյովի հետ մրցամարտում:

Մյուս 29 մենամարտերից նշենք նաեւ աշխարհի չեմպիոնի կոչման երկու հավակնորդների հանդիպումների արդյունքները: Յան Թիմանը 1,5:0,5 հաշվով պարտության մատնեց լեհ Կուչինսկուն եւ դուրս եկավ 1/16-րդ եզրափակիչ: Իսկ Նայջըլ Շորթը դեռ պետք է լրացուցիչ խաղերում պայքարի այդ իրավունքի համար: Ընդ որում, նա նախ պարտվեց ավստրալիացի Ռոջերսին, եւ երկրորդ պարտիայում միայն հավասարեցրեց հաշիվը:

Գ. Հ.

Բաժինը վարում է Սուրեն ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

«Միայն PKK-ն կարող է պաշտպանել Հայաստանին»

ասում է ԱՄՆ-ում Քրդստանի ազգային-ազատագրական ճակատի ներկայացուցիչը

Երեկ Երեւանի «Անի» հյուրանոցում տեղի ունեցավ Քրդստանի ազգային-ազատագրական ճակատի ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Ռզգար Այդինի մամուլի ասուլիսը։

Պրն. Այդինը տեղեկացրեց, որ հոկտեմբերի 1-ին Իրաքյան Քրդստանի դեմոկրատական կուսակցության (ՔԴԿ, նախագահ՝ Մասուդ Բարզանի) եւ Քրդստանի Հայրենասիրական միության (ՔՀՄ, նախագահ՝ Ջալալ Թալաբանի) զինյալները Թուրքիայի զինված ուժերի օժանդակությամբ հարձակվել են հարավային Քրդստանում (Հյուսիսային Իրաք) գտնվող PKK-ի ռազմական ճամբարների վրա՝ հայտարարելով մեկընդմիշտ «իրենց տարածքներից» PKK-ի դուրս մղման մասին։ Նա տեղեկացրեց նաեւ, որ բախումների ընթացքում PKK-ի ուժերից զոհվել է 10 մարդ, հակառակորդի կողմից՝ մոտ 200։ Ըստ Այդինի, PKK-ի ուժերը գերի են վերցրել Բարզանիի եւ Թալաբանիի զինյալների շարքերում կռվող 6 թուրք սպաների, մի փաստ, որը վկայում է, թե ում կողմից են ղեկավարվում ՔԴԿ-ի եւ ՔՀՄ-ի ուժերը։

Մեկնաբանելով ՔԴԿ-ի եւ ՔՀՄ-ի՝ իր բնորոշմամբ դավաճանական դիրքորոշումը, ազգային-ազատագրական ճակատի ներկայացուցիչը դա բացատրեց նրանով, որ Ծոցի պատերազմից հետո ԱՄՆ-ը կանգնեց Իրաքյան Քրդստանում իր հեղինակությունը կորցնելու վտանգի առաջ եւ դրանից խուսափելու նպատակով Իրաքի հյուսիսում տեղաբաշխեց որոշ ուժեր։ Դրանից օգտվելով՝ Թուրքիան նույնպես զորքերի որոշակի տեղաշարժ կատարեց դեպի հարավային Քրդստան՝ նպատակ ունենալով թուլացնել քրդական ազգային-ազատագրական շարժումը։ Հայ-քրդական հարաբերությունների մասին խոսելիս Քրդական ազգային-ազատագրական ճակատի ներկայացուցիչն այն կարծիքը հայտնեց, թե Հայաստանը քրդերի համար հեռանկարային դաշնակից է, եւ եթե վաղը Հայաստանին որեւէ վտանգ սպառնա, միայն PKK-ն կարող է պաշտպանել Հայաստանին։

Այն հարցին, թե քրդական ազատագրական պայքարի հաջողության դեպքում ի՞նչ տարածքներ կներառի անկախ Քրդստանը, եւ արդյո՞ք դրանց մեջ կլինեն Վանը, Մուշը, Սասունը եւ Արարատի լանջերը, պրն. Այդինը պատասխանեց, որ Քրդստանը կստեղծվի այն տարածքների վրա, որոնք կհաջողվի գրավել բռնազավթիչներից։ Իսկ ինչ վերաբերում է նշված տարածքներին, ապա, ասաց նա, առայժմ դրանք գտնվում են բռնակալի ձեռքում, եւ այնտեղ քրդերն են ապրում, որոնք էլ պայքարում են իրենց անկախության համար։

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Կոզիրեւը Գորբաչովի հետ կապված սկանդալի մասին

Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը «ժամանակի առումով անհաջող զուգադիպություն» անվանեց Գորբաչովի մեկնման ժամանակավոր «մորատորիումն» ու նրա հիմնադրամի նկատմամբ ձեռք առնված միջոցները։ «Գորբաչովի թեմա»ն շոշափվեց Լոնդոնում, որտեղ Կոզիրեւը հանդիպեց Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորի եւ արտգործնախարար Դուգլաս Հերդի հետ։

Ստեղծված իրադրությունը Կոզիրեւին *«հիասթափեցնում եւ նյարդայնացնում»* է։ *«Մենք բոլորս էլ վերակառուցման առաջին տարիներին աջակցում էինք Գորբաչովին, որպեսզի երկրում իրավական հասարակություն ստեղծվի, եւ Սահմանադրական դատարանը քաղաքական հավակնություններից եւ անհատներից բարձր լինի»*, ասաց նա։ Կոզիրեւի խոսքերով, Գորբաչովը պատրաստ չէր *«ընդունել այդ իրադրությունը, երբ այն վերջապես իրականացավ»*։ Խոսելով հիմնադրամի նկատմամբ ձեռք առնված միջոցների մասին, Կոզիրեւը նշեց, թե դրանց կհետեւեն համանման միջոցառումներ այլ հիմնադրամների նկատմամբ, որոնք նույնպես առանց խախտումների չեն աշխատում։

Վ. Բակատին. ԽՍՀՄ ՆԳՆ-ն աշխատում էր քաղբյուրոյի եւ ԽՄԿԿ գլխավոր քարտուղարի անմիջական ենթակայությամբ

Մինչեւ ԽՍՀՄ սահմանադրության 6-րդ հոդվածի չեղյալ հայտարարելը ԽՍՀՄ ՆԳՆ-ն աշխատում էր քաղբյուրոյի եւ ԽՄԿԿ գլխավոր քարտուղարի անմիջական ենթակայությամբ, բայց սահմանադրության փոփոխությունից հետո նախարարությունն արդեն կարող էր չկատարել վերին կուսակցական ղեկավարության հրամանները։ Այդ մասին երկուշաբթի օրը հայտարարեց Վադիմ Բակատինը՝ պատասխանելով «ԽՄԿԿ-ի գործը» քննող Սահմանադրական դատարանի հարցերին։

Վ. Բակատինը եղել է Կիրովի, այնուհետեւ ԽՄԿԿ Կեմերովոյի մարզկոմի քարտուղար, ավելի ուշ՝ ԽՍՀՄ ՆԳ նախարար, իսկ պուտչից հետո՝ ԽՍՀՄ ՊԱԿ-ի նախագահ։ Խոսելով Բորիս Ելցինի հրամանագրերի մասին, որոնք Սահմանադրական դատարանի քննարկման նյութն են, Բակատինը նշեց, թե *«դրանք իրավաբանորեն խոցելի են։ Հակառակ դեպքում այս դատավարությունը չէր լինի։ Բայց ես չէի ցանկանա դրանց գնահատական տալ»*։

Խոսելով ԽՍՀՄ ՆԳՆ-ում կուսաշխատողների դերի մասին, Բակատինն ասաց, թե *«նրանք ՆԳՆ-ում անց էին կացնում կուսակցության քաղաքականությունը»*։

Երբ Վ. Բակատինը գլխավորեց ՊԱԿ-ը, ԽՄԿԿ-ն արդեն չկար, բայց պետանվտանգության վետերանների վկայությունները հիմք են տալիս ենթադրելու, որ նույն վիճակն է տիրել նաեւ ՊԱԿ-ում։

«Չէ՞որ ակնհայտ է», բացականչեց Բակատինը, *«որ կուսակցությունն է ղեկավարել ՊԱԿ-ը։ Հո ՊԱԿ-ը չէ՞ր ղեկավարելու կուսակցությանը»*։

Այնուհետեւ դատարանը փակ նիստում որոշեց քննարկել վկաների հետագա հարցաքննության նպատակահարմարությունը։

500 հազար կրթության աշխատողներին

Երեկ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի կարգադրությամբ, ՀՀ կրթության համահայկական հիմնադրամին է տրամադրվել 500 հազար ռուբլի։ Այդ գումարը նախատեսվում է հատկացնել հանրապետության դպրոցների լավագույն տնօրեններին, ուսուցիչներին, ինչպես նաեւ դպրոցական դասագրքերի հեղինակներին։ Ինչպես տեղեկացնում է «Սնար»-ը, ըստ նախագահի մամուլի կենտրոնի հայտարարության, այդ գումարը հատկացվելու 1992 թ. կառավարության պահուստային հիմնադրամից։

Ռուս սահմանապահները «Սոլո»-ն բուքսիրով քաշում են Մուրմանսկ

Հոկտեմբերի 13-ի առավոտյան ժամը ... սահմանապահ «Ուրալ» նավը ...սիրի վերցրեց «Գրինփիս» կազմակերպության «Սոլո» նավը, դեպի Մուրմանսկի նավահանգիստ։ Ռուսաստանի ...հմանապահ զորքերի լրատվական ...այությունից հայտնում են, թե «Սո...ի նավապետը հրաժարվել է կատարել զինվորականների հրամանները։ ...անաչները», որոնք փորձել են փորձարկության համար ջուր վերցնել Նոր... կղզիախմբի մոտակայքից, որտեղ ...տարիներ միջուկային փորձար...ր են անցկացվել, մեղադրվում ...սաստանի պետական սահմանը խախտելու, սահմանապահների պահանջները չկատարելու մեջ։ Եթե հաստատվի, որ նրանք արդեն հող եւ ջուր վերցրել են կղզիախմբից, կմեղադրվեն նաեւ փորձարարական գործունեության կանոնները խախտելու համար։ *«Մենք գործում ենք օրենքով»*, պնդում են զինվորականները։

«Սոլո»ն Մուրմանսկ հասցնելուց հետո կտրվի ցամաքային սահմանապահ զորքերին։

1990-ին «Գրինփիս» նավը ձերբակալվել էր նույն այդ շրջանում։ Հինգ օր հետո նրան բաց էին թողել, գանձելով միայն [illegible] վարձը։

Հանդիպման հետաձգումը ձեռնտու է լոկ Վրաստանին

Աբխազիայի ղեկավարությունը կարծում է, թե հոկտեմբերի 13-ին նախատեսված Ռուսաստանի, Վրաստանի եւ Աբխազիայի ղեկավարների հանդիպման հետաձգումը Վրաստանին ռազմական գործողությունները շարունակելու համար է անհրաժեշտ։ Այդ մասին հայտարարվեց երկուշաբթի օրը Գուդաուտայում կայացած Աբխազական խորհրդարանի նախագահության նիստում։ Ինչպես հայտարարեց Վ. Արձինբան, Աբխազիայի ուղղությամբ շարժվում է տանկերի եւ հրետանու շարասյուն։

Երկուշաբթի օրը վրացական զորքերը տանկերով հարձակվել եւ գրավել են Օչամչիրայի շրջանում աբխազական Արասա գյուղը։ Հարձակման ժամանակ գյուղը ենթարկվել է օդային ուժեղ հարձակման Су-25 ինքնաթիռի եւ Ми-24 ուղղաթիռի կողմից։

Հոկտեմբերի 12-ին մարտերի հետեւանքով վրացական զորքերը տվել են վեց զոհ եւ 14 վիրավոր, իսկ աբխազները՝ 2 զոհ, 4 վիրավոր։

«Արամ Խաչատրյան» Մեծ Համերգասրահ

68-ՐԴ ՀԱՄԵՐԳԱՇՐՋԱՆ

4485-4486 Հայոց Թվական

Հայաստանի Ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝

ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

Համերգաշրջանի հովանավորն է Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը

16 հոկտեմբեր

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ՄԻՆԱՍ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Թանոս Միքրուցիկոս.

«Տարվա դժոխային եղանակները»

Ջորջ Գերշվին.

Կոնցերտ ջութակի եւ նվագախմբի համար, ֆա մաժոր

(Արմեն Բաբախանյան)

Իգոր Ստրավինսկի.

«Պետրուշկա»

Դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան

Սկիզբը՝ ժամը 19.30-ին։

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում, ամեն օր ժամը 11-18-ը։

Հ. ՊԱՐՈՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԿՈՄԵԴԻԱՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍՎԱ ԽԱՂԱՑԱՆԿ

Հոկտեմբեր 17, 18

Հ. ՊԱՐՈՆՅԱՆ-Ս. ԼՈՒՍԻԿՅԱՆ

«Մեծապատիվ մուրացկաններ»

(Մյուզիքլ՝ 2 մասից)

Հոկտեմբեր 20

Ժ. ԱՆԱՆՅԱՆ

«Տաքսի, տաքսի»

(Կոմեդիա 2 մասից)

Հոկտեմբեր 21, 23

Ա. ՑԱԳԱՐԵԼԻ-Գ. ԿԱՆՉԵԼԻ

«Խանումի արարքները»

(Երաժշտական կոմեդիա 2 մասից)

Հոկտեմբեր 22

ԺԱՆ ԲԱՏԻՍՏ ՄՈԼԻԵՐ

«Ապուշը քաղաքում»

(Երաժշտական կոմեդիա 2 մասից)

Հոկտեմբեր 13

Գ. ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Ախ, ներվեր, ներվեր...»

(Կոմեդիա 3 գործ.)

Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար՝ Արմեն Էլբակյան

Ներկայացումների սկիզբը՝ ժամը 18:30-ին։
Տոմսերը վաճառվում են ժամը 10-14-ը եւ 16-18-ը։
Հասցեն՝ Խորհրդարանային 4. Հանրապետության հրապարակ
(«Արմենիա» հյուրանոցի մոտ)

Լուրերի Ռուք

Ձերբակալված սահմանախախտներ

Հոկտեմբերի 12-ին տաջիկ-աֆղանական սահմանում ձերբակալվել են վեց զինյալներ, որոնք փորձում էին մուտք գործել Տաջիկստան։ Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնեցին Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատարի ապարատից, վերոհիշյալ անձանցից առգրավվել է 3 ավտոմատ, մեկ նռնականետ, նռնակներ, կարաբին եւ 8 հազար փամփուշտ։

Քարիմով-Ռաբբանի հանդիպում

Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը երեքշաբթի օրը Տաշքենդում «երես առ երես» բանակցություններ է վարել պաշտոնական այցով Ուզբեկստան ժամանած Աֆղանստանի ղեկավար Բուրխանադդին Ռաբբանիի հետ։ Ինչպես հայտնեցին «ԻՖ»-ին Ուզբեկստանի նախագահի ապարատից, բանակցություններում քննարկվել են դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու եւ դեսպանատներ բացելու հետ կապված հարցեր, ինչպես նաեւ Տաշքենդի եւ Քաբուլի միջեւ օդային գծի վերականգնման հնարավորությունը։

334 ռուբլի 1 դոլլարի դիմաց

Մոսկվայի միջբանկային վալյուտային բորսայում հոկտեմբերի 13-ին կայացած սակարկությունում դոլլարի կուրսը կազմեց 334 ռուբլի։ Վաճառվել է 46 միլիոն 810 հազար դոլլար։ Առաջարկը 50 միլիոն 450 հազար դոլլար էր, պահանջարկը՝ 46 միլիոն 50 հազար։ Հոկտեմբերի 9-ին կայացած նախորդ սակարկությունում դոլլարի կուրսը նույնպես կազմել էր 334 ռուբլի։ Փորձագետները ենթադրում են, թե 1 դոլլարի դիմաց 334 ռուբլու կուրսը չի վկայում ռուբլու կուրսի կայունացման մասին։ Ինչպես ասաց ՄՄՎԲ-ի ղեկավարներից մեկը, առայժմ գոյություն չունեն տնտեսական այնպիսի նախադրյալներ, որոնք կարողանային խոչընդոտել ռուբլու կուրսի հետագա անկմանը մինչեւ մեկ դոլլարի դիմաց 400-500 ռուբլի»։

Խոշոր գողություն

Երկուշաբթի օրը Թբիլիսիում թալանվել է վրացի հայտնի բեմանկարիչ Իրակլի Գամրեկելիի տուն-թանգարանը։ Գեղարվեստական հավաքածուից գողերը տարել են ամենաարժեքավոր, այդ թվում վրացի դասական Փիրոսմանիի նկարները, ինչպես նաեւ Պետրոս առաջինի եւ դեկաբրիստ Մուրավյովի անձնական իրերը։ Գողոնի արժեքը մի քանի միլիոն դոլլար է։ Ոստիկանությունը դեռեւս հետքը չի գտել։

Լուրերը՝ Interfax-ի «Սնարի», «Նոյան տապանի» եւ մեր թղթակիցների

Ազգ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Տնօրէն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

52.16.35 գլխ. խմբ.
58.18.41 խմբագիր
56.28.63 տնօրէն

Apple® Macintosh® համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Azg Daily, 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Editor H. AVEDIKIAN

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2

Գրանցման թիւ 65 Դասիչ 69149
Տպաքանակ 20 000 Պատուէր 1562
Ստորագրուած է տպագրութեան 13.10.1992

digitised by A.R.A.R.@